

40. Keskiviikkona 1 päivänä huhtikuuta 1998

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ainoa käsittely

1) Hallituksen esitys vuoden 1998 lisätalousarvioksi 1602

Hallituksen esitys 2/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 4/1998 vp
Lisätalousarvioaloite 1—21/1998 vp

Ensimmäinen käsittely

2) Hallituksen esitys laiksi yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta 1606

Hallituksen esitys 240/1997 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 1/1998 vp

3) Hallituksen esitys laiksi luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä annetun lain 4 §:n muuttamisesta 1607

Hallituksen esitys 11/1998 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 2/1998 vp

Lähetekeskustelu

4) Hallituksen esitys laiksi poliisin henkilökäsitelästä annetun lain muuttamisesta 1612

Hallituksen esitys 22/1998 vp

5) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain muuttamisesta 1614

Hallituksen esitys 23/1998 vp

6) Hallituksen esitys laiksi yritystuesta annetun lain muuttamisesta „

Hallituksen esitys 24/1998 vp

7) Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus vuodelta 1997 „

Kertomus 1/1998 vp

8) Lakialoite laiksi talvirenkaiden käytämisestä 1623

Lakialoite 9/1998 vp (Markku Pohjola /sd ym.)

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Pesälä.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aho, Alho, Andersson J., Backman, Filatov, Helle, Huuhtanen, Häkämies, Ihamäki, Juhantalo, Järvilahti, Karhunen, Karjula, Kemppainen, Kokkonen, Komi, Korhonen R., Kukkonen J., Lehtosaari, Leppänen P., Liikkonen, Luhtanen, Markkula M., Mähönen, Mönkäre, Niinistö, Norrback, Rehula, Rosendahl, Siimes, Suhola, Tiuri ja Viitamies.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Leppänen P.

Ilmoitusasiat:**Lomanpyynnöt**

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien perusteella ed. Niinistö sekä muun syyn perusteella edustajat Aho, Huuhtanen, Komi, Lehtosaari ja Mähönen,

tästä ja huomisesta päivästä muun syyn perusteella ed. Rosendahl sekä

tämän kuun 3 päivään virkatehtävien perusteella edustajat J. Andersson, Filatov, Karjula, R. Korhonen, Luhtanen, M. Markkula, Rehula, Tiuri ja Viitamies.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:**1) Hallituksen esitys vuoden 1998 lisätalousarvioiksi**

Ainoa käsittely

Hallituksen esitys 2/1998 vp

Valtiovarainvaliokunnan mietintö 4/1998 vp

Lisätalousarvioaloite 1—21/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4. Eilen pidetyssä täysistunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy lisätalousarvioehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Esitellään menot.

Pääluokka 21

Pääluokka 21 Tasavallan Presidentti (Luku 02 Tasavallan Presidentin kanslia) hyväksytään.

Pääluokka 22

Pääluokka 22 Eduskunta (Luku 01 Kansanedustajat, luku 02 Eduskunnan kanslia, luku 09 Valtiontilintarkastajat, luku 14 Eduskunnan oikeusasiamies ja luku 30 Eduskunnan kirjasto) hyväksytään.

Pääluokka 23

Pääluokka 23 Valtioneuvosto (Luku 01 Valtioneuvosto, luku 02 Valtioneuvoston kanslia,

luku 03 Oikeuskanslerinvirasto ja luku 99 Valtioneuvoston muut menot) hyväksytään.

Pääluokka 24

Pääluokka 24 Ulkoasiainministeriön hallinnonala (Luku 01 Ulkoasiainhallinto ja luku 99 Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot) hyväksytään.

Pääluokka 25

Pääluokka 25 Oikeusministeriön hallinnonala (Luku 01 Oikeusministeriö, luku 10 Tuomioistuinlaitos, luku 30 Oikeusapu, luku 40 Syyttaja- ja ulosottolaitos, luku 50 Vankeinhoitolaitos ja luku 60 Eräät virastot) hyväksytään.

Pääluokka 26

Luku 01 Sisäasiainministeriö, luku 02 Ulko-maalaisvirasto, luku 05 Lääninhallitukset, luku 06 Rekisterihallinto ja luku 07 Kihlakunnat hyväksytään.

Luku 75 Poliisitoimi**Keskustelu:**

Ed. **Kankaanniemi:** Arvoisa puhemies! Teen lisätalousarvioaloitteeseen n:o 9 viitaten ehdotuksen, että määrärahaa poliisin palkkamenoihin lisättäisiin 20 miljoonalla markalla.

Ed. **Kallis:** Arvoisa herra puhemies! Kananan ed. Kankaanniemen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Kankaanniemi ed. Kalliksen kannattamana ehdottanut, että momentille 21 otettaisiin lisäyksenä 20 miljoonaa markkaa lisätalousarvioaloitteen n:o 9 mukaisesti.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Kankaanniemen ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 121 jaa- ja 42 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 35. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 80 Pelastushallinto ja luku 90 Rajavartiolaitos hyväksytään.

Pääluokka 27

Luku 01 Puolustusministeriö hyväksytään.

Luku 10 Puolustusvoimat

Keskustelu:

Ed. Aul a : Arvoisa puhemies! Vastalauseeseen perustuen ehdotan, että tilausvaltuutta ei tässä vaiheessa myönnetä ja että eduskunta hyväksyy seuraavan, vastalauseen mukaisen lausuman: "Asia siirretään parlamentaariseen jatkovalmisteluun, jossa arvioidaan myös valmiusyhitymien varustamisen suhde puolustusstrategian kokonaisuuteen sekä valtiontalouden tilanne 2000-luvun alkuvuosina."

Ed. V i h r i ä l ä : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Aulan tekemää ehdotusta.

Ed. L a p i n t i e : Arvoisa puhemies! Ehdotan, että momentti 16 käsitellään lisätalousarvioaloitteeni n:o 12 pohjalta, mikä tarkoittaa sitä, että puolustusvoimille tarkoitettua tilausvaltuutta ei hyväksytä vaan se poistetaan ja myöskään ei silloin hyväksytä helikopterihankintoja.

Ed. P y k ä l ä i n e n : Arvoisa herra puhemies! Kannatan ed. Lapintien ehdotusta.

Ed. B r e m e r : Arvoisa puhemies! Ehdotan, että momentin 16 perusteluista poistetaan toisen kappaleen kolmas ja neljäs virke sekä kolmas, neljäs ja viides kappale ja että kuudennessa ja seitsemännessä kappaleessa sana "kuljetushelikopteri" muutetaan sanaksi "helikopteri".

Tämä tarkoittaa sitä, että eduskunta hyväksyy helikopterihankinnan sovitulla 1,6 miljardin markan pienennyksellä ja niin, että eduskunta ei puutu Puolustusvoimien vastuulle kuuluvaan helikopterien lajin ja määrän valintaan.

Ed. T a r k k a : Herra puhemies! Kannatan ed. Bremerin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Aula ed. Vihriälän kannattamana ehdottanut, että momentin 16 perusteluissa ehdotettua tilausvaltuutta ei myönnetä, vaan että hyväksyttäisiin vastalauseeseen sisältyvä lausumaehdotus.

Ed. Lapintie on ed. Pykäläisen kannattamana ehdottanut lisätalousarvioaloitteeseen n:o 12 viitaten, että momentti 16 ja siihen sisältyvä tilausvaltuus poistettaisiin.

Ed. Bremer on ed. Tarkan kannattamana ehdottanut, että momentin tilausvaltuus hyväksyttäisiin hänen edellä esittämässään muodossa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksissä ehdotan meneteltäväksi siten, että ensin päätetään tilausvaltuuden sisällöstä äänestämällä ed. Bremerin ehdotuksesta mietintöä vastaan. Sen jälkeen päätetään tilausvaltuuden poistamisesta sellaisena, jollaiseksi se on edellisessä äänestyksessä muotoutunut. Tällöin äänestetään ensin ed. Lapintien ehdotuksesta ed. Aulan ehdotusta vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

Tilausvaltuuden sisältö

Äänestys ed. Bremerin ehdotuksesta

Mietintö "jaa", ed. Bremerin ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 114 jaa- ja 12 ei-ääntä, 37 tyhjää; poissa 36. (Ään. 2)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt mietinnön.

Tilausvaltuuden myöntäminen

1) Äänestys ed. Aulan ja ed. Lapintien ehdotusten välillä

Ed. Aulan ehdotus "jaa", ed. Lapintien ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 28 ei-ääntä, 26 tyhjää; poissa 35. (Ään. 3)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Aulan ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Aulan ehdotuksesta mietintöä vastaan

Mietintö ”jaa”, ed. Aulan ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 50 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 35. (Ään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Pääluokka 28

Pääluokka 28 Valtiovarainministeriön hallinnonala (Luku 01 Valtiovarainministeriö, luku 03 Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, luku 05 Valtiokonttori, luku 10 Valtiontalouden tarkastusvirasto, luku 18 Verohallinto, luku 40 Tullilaitos, luku 52 Tilastokeskus, luku 64 Valtion kiinteistölaitos, luku 82 Korvaukset rahastoille ja rahoituslaitoksille ja luku 99 Muut valtiovarainministeriön hallinnonalan menot) hyväksytään.

Pääluokka 29

Pääluokka 29 Opetusministeriön hallinnonala (Luku 01 Opetusministeriö, luku 05 Kirkollisasiat, luku 07 Opetushallitus, luku 08 Kansainvälinen yhteistyö, luku 10 Yliopistot, luku 11 Valtion harjoittelukoulut, luku 39 Opintotuki, luku 40 Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus, luku 88 Tieteen tukeminen, luku 90 Taiteen tukeminen, luku 93 Museovirasto ja kulttuuriperinne, luku 94 Kirjastotoimi ja luku 96 Kulttuurin muut menot) hyväksytään.

Pääluokka 30

Luku 01 Maa- ja metsätalousministeriö, työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastot ja EU:n rakennetuki sekä luku 02 Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus hyväksytään.

Luku 31 Maa- ja puutarhatalouden tulotuki (osa EU)

Keskustelu:

Ed. **Vihriälä:** Herra puhemies! Teen vastalauseeseen viitaten ehdotuksen, että momentille 41 otettaisiin lisäyksenä 150 000 000 markkaa.

Ed. **Kallis:** Arvoisa herra puhemies! Kannatan ed. Vihriälän ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Vihriälä ed. Kalliksen kannattamana ehdottanut, että momentille 41 otetaan lisäyksenä 150 000 000 markkaa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Vihriälän ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 124 jaa- ja 41 ei-ääntä; poissa 34. (Ään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 32 Maataloustuotteiden markkinointi ja tuotannon tasapainottaminen, luku 33 Maatila-talouden rakenteen ja maaseudun kehittäminen (osa EU), luku 38 Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, luku 65 Geodeettinen laitos, luku 70 Maatalouden tutkimuskeskus, luku 72 Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos, luku 76 Metsäntutkimuslaitos, luku 83 Kasvintuotannon tarkastuskeskus, luku 84 Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, luku 85 Vesivarojen käyttö ja hoito, luku 86 Metsätalous (osa EU), luku 87 Maanmittauslaitos ja luku 97 Kasvinjalostuslaitos hyväksytään.

Pääluokka 31

Luku 01 Liikenneministeriö hyväksytään.

Luku 24 Tielaitos

Keskustelu:

Ed. **Vihriälä:** Arvoisa puhemies! Ehdotan vastalauseeseen viitaten, että momentille 21 otettaisiin lisäyksenä 80 000 000 markkaa.

Ed. P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Vihriälän ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Vihriälä ed. Pekkarisen kannattamana ehdottanut, että momentille 21 otettaisiin lisäyksenä 80 000 000 markkaa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Vihriälän ehdotus ”ei”.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 122 jaa- ja 41 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 35. (Ään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 30 Merenkululaitos, luku 31 Merentutkimuslaitos, luku 50 Ilmatieteen laitos ja luku 92 Ilmailulaitos hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 32

Luku 01 Kauppa- ja teollisuusministeriö, luku 03 Työvoima- ja elinkeinokeskukset, luku 27 Kuluttajavirasto, luku 28 Kuluttajavalituslautakunta, luku 29 Kilpailuvirasto, luku 30 Elintarvikkevirasto, luku 31 Kuluttaja-asiamiehen toimisto, luku 32 Patentti- ja rekisterihallitus, luku 33 Kuluttajatutkimuskeskus, luku 38 Mittatekniikan keskus, luku 40 Geologian tutkimuskeskus, luku 41 Turvatekniikan keskus, luku 42 Valtion teknillinen tutkimuskeskus, luku 44 Teknologian tutkimuskeskus ja luku 50 Teollisuuden edistämisen hyväksytään.

Luku 51 Yritystoiminnan investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen

Keskustelu:

Ed. P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Ehdotan, että momentin 49 perusteluja muutetaan vastalauseen mukaisesti siten, että yritysten aluepoliittisen rahoituksen myöntämisvaltuutta lisätään 50 000 000 markalla ja että maksatukseen lisätään vastalauseen mukaisesti 10 000 000 markkaa.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Herra puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Pekkarinen ed. Kankaanniemen kannattamana ehdottanut, että momentille 49 otettaisiin lisäyksenä 10 000 000 markkaa ja että momentin perustelut hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisina.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Pekkarisen ehdotus ”ei”.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 124 jaa- ja 39 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 35. (Ään. 7)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Luku 56 Sähkömarkkinakeskus ja luku 80 Matkailun edistämiskeskus hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 33

Pääloukka 33 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala (Luku 01 Sosiaali- ja terveysministeriö, luku 02 Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, luku 03 Työttömyysturvalautakunta, luku 04 Tarkastuslautakunta, luku 06 Terveysturvakeskus, luku 08 Kansanterveyslaitos, luku 09 Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus, luku 10 Säteilyturvakeskus, luku 11 Lääkelaitos, luku 12 Valtion koulukodit, luku 13 Työsuojelun piirihallinto ja luku 14 Valtion mielisairaalat sekä pääloukan perustelut) hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 34

Pääloukka 34 Työministeriön hallinnonala (Luku 01 Työhallinto, luku 06 Työvoimapolitiikan toimeenpääntö ja luku 07 Pakolais- ja siirtolaisuusasiat) hyväksytään.

P ä ä l u o k k a 35

Luku 01 Ympäristöministeriö, luku 26 Alueelliset ympäristökeskukset, luku 27 Suomen ympä-

ristökeskus, luku 30 Yhdyskunnat, alueiden käyttö ja luonnonsuojelu sekä luku 41 Valtion asuntorahasto hyväksytään.

Luku 45 Asunto- ja rakennustoimi

Keskustelu:

Ed. M. Koski: Herra puhemies! Ehdotan vastalauseen mukaisesti momentin 60 perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus päättää käyttää arava- ja korkotukilainojen myöntämisvaltuuksiin varatun 1 500 000 000 markan erän ja että päätös tehdään huhtikuussa 1998."

Ed. Vuorensola: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Vuorensolan kannattamana ehdottanut, että momentin 60 perusteluihin lisättäisiin vastalauseeseen sisältyvä lausuma.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. M. Kosken ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 114 jaa- ja 42 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 39. (Ään. 8)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Pääluokka 36

Pääluokka 36 Valtionvelka (Luku 09 Muut menot valtionvelasta) hyväksytään.

Esitellään tulot.

Osasto 12

Osasto 12 Sekalaiset tulot (Luku 28 Valtiovainministeriön hallinnonala ja luku 39 Muut sekalaiset tulot) hyväksytään.

Osasto 13

Osasto 13 Korkotulot ja voiton tuloutukset (Luku 05 Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset) hyväksytään.

Mietinnössä oleva talousarvion tasapainoa koskeva lausuma hyväksytään.

Eduskunta yhtyy mietinnön toiseen ponteen sisältyvään ehdotukseen lisätalousarvioaloitteiden hylkäämisestä.

Mietinnön kolmas ponsi, joka koskee lisätalousarvion julkaisemista ja soveltamista, hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys laiksi yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 240/1997 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 1/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on liikennevaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. Vistbacka: Arvoisa puhemies! Laki-ehdotus koskee yleisistä teistä annetun lain muuttamista. Voi sanoa, että puutteistaan huolimatta tämä lakiesitys parantaa nykyistä tilannetta lähinnä siltä osin, että kun aikaisemmin teitten yleissuunnitelma oli hyvin puutteellinen ja nimenomaan sen oikeusvaikutukset olivat sangen epämääräisiä, niin voi todeta, että maanomistajille voidaan tiealueen haltuunoton jälkeen kolmen kuukauden kuluessa maksaa ennakkokorvausta, mikä tähän saakka ei ole ollut mahdollista. Tältä osin voi todeta, että lakimuutos parantaa huomattavalla osin maanomistajan asemaa.

Eräs asia, joka asiantuntijakuulemisen yhteydessä tuli esille, koski nimenomaan maa-aineslain mukaisia korvaussäännöstöjä, jotka eivät periaatteessa kuulu tähän yleisistä teistä annetun lain muuttamiseen. Toivoisin, että käytännössä nimenomaan silloin, kun tiealueelle jää esimerkiksi ruokamultaa, annetaan mahdollisuus maanomistajille poistaa se, että ei lunastuksen tai haltuunoton jälkeen synny ongelmaa siitä, että

lunastaja eli Tielaitos pystyisi hyödyntämään maaomaisuutta sillä tavoin, että siitä saatava hinta on suurempi kuin haltuunotosta suoritettu korvaus.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Hallituksen esitys laiksi luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 11/1998 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 2/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on liikennevaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. Saapunen: Arvoisa puhemies! Tässä on kysymyksessä henkilöliikennelain muutos, joka tarkoittaa sitä, että seutulippujärjestelmiin on puututtu. Eduskunta on aikaisemman henkilöliikennelain muutoksen yhteydessä hyväksynyt seutulippujärjestelmän, jolla on pystytty huomattavasti alentamaan seudullisia lippujen hintoja, ja sopimuksia on tehty ympäri maata. Se on asiakkaiden kannalta erittäin edullinen.

Mutta tuolloin jäi lakiin eräs porsaanreikä, sellainen porsaanreikä, jota Kilpailuvirasto on ruvennut käyttämään hyväksi. Se pyrkii saamaan seudulliset linjat linjakohtaisesti kilpailtaviksi. Silloin eriytyisivät hinnat pääkaupunkiseudullakin eri linjoilla. Tämä olisi erittäin huono asia, joten tässä yhteydessä ihmetyttää vain, että Kilpailuvirasto pyrkii kansan vastaisesti asioita ajamaan.

Tämä on yksimielinen mietintö. Me olemme ajaneet liikenneministeriön kantaa ja myös asiakkaiden kantaa tässä. Tämä on hyvä asia.

Ed. Vistbacka: Arvoisa puhemies! Silloin kun tämä hallituksen esitys oli lähete keskustelussa, puutu nimenomaan samaan asiaan siltä osin, että Kilpailuvirasto aikoo puuttua nimenomaan tähän seutulippukysymykseen ja nyt lisäksi jopa kilpailuneuvosto oli tehnyt puheenjohtajansa Mikko Tulokkaan toimesta apulaisoikeuskanslerille kantelun luontoisen kirjelmän.

Oikeuskanslerinvirasto puuttui asiaan silloin. Nyt saadun selvityksen mukaan siitä huolimatta, että Kilpailuvirasto ja kilpailuneuvosto ovat asiasta eri mieltä, Oikeuskanslerinviraston tulkinta on se, että tämä täyttää voimassa olevan lain säännökset.

Arvoisa puhemies! Liikennevaliokunnan mietintöön sisältyy eräs mielenkiintoinen piirre, joka poikkeaa normaalista, eli se, että tätä esitystä pidetään tarpeellisena, mutta jotta se saatiin yksimieliseksi, siitä poistettiin sana ”tarkoituksenmukainen”.

Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä on nimenomaan tarkoituksenmukainen siltä osin, että matkustajat voivat kulkea sillä tavoin, että julkisen liikenne pääsee kehittymään.

Ed. R. Ojala: Arvoisa puhemies! Niin kuin on edellä kuultu, ongelma on johtunut nimenomaan Kilpailuvirastosta, joka ei ole nähnyt hyväksi sitä, että kansalaisille tarjotaan edullista mahdollisuutta kulkea bussilla alueilla. Kun tässä tulee kunnille ja kuntayhtymille oikeus tätä liikennettä harjoittaa, se tulee varmasti suoraan kansalaisten hyväksi.

Kilpailuviraston rooli on tässä ollut kyllä niin erikoinen, että se pisti välillä jo ajattelemaan, mikä sellaisen viraston tehtävä tässä valtakunnassa voi olla, jos se toimii suoraan kansalaisia vastaan. Tästä johtuen apulaisoikeuskansleri lausui, että asia on epäselvä, sitä ei ole säädelty ja se pitää selvittää, ja ehdotti, että valtioneuvosto ryhtyisi toimenpiteisiin, mikäli katsoo tarpeelliseksi lainsäädännön selventämisen. Siitä johtuen laki on nyt täällä ja menossa niin, että tämä tulee mahdolliseksi toiminnaksi. Minusta on kohtuullista, että näin tehdään. Tämä on hyvä asia liikenteen käyttäjien kannalta.

Ed. Lindén: Arvoisa puhemies! Kaikkialla, missä seutulippujärjestelmä on ollut käytössä, se on ollut asiakkaiden etu. Monet pienet julkiset liikennöitsijät olisivat olleet hätää kärsimässä ilman tätä julkisen liikenteen kasvua, joka on tullut seutulippujärjestelmän kautta. Ilman seutulippujärjestelmää matkustaminen kunnasta toiseen opiskelun tai työssä käymisen vuoksi olisi tullut esimerkiksi Oulun seudulla kohtuuttoman kalliiksi. Oulun seudulla on mahdollisuus matkustaa 12 kunnan alueella ja kaikki alueen liikennöitsijät ovat seutulippujärjestelmässä mukana. Se tekee kannattavaksi esimerkiksi iiläisen opiskelijan asumisen kotona. Seutulippujärjestelmällä yksisuuntainen matka maksaa ainoastaan 10

markkaa, kun se ilman tätä järjestelmää maksaisi lähes 30 markkaa yhteen suuntaan. Tämä järjestelmä on erinomainen julkisen liikenteen käytön tehostamisen kannalta.

Ed. Kuisma: Arvoisa puhemies! Tietysti kilpailu on periaatteessa hyvä ratkaisu. Kustannuksia kilpailun kautta pyritään rajoittamaan nimenomaan ehkä kansantalouden tasolla, ei niinkään ehkä, niin kuin ed. Lindén edellä ajatteli, maksajan kannalta, vaikka sekin on huomionarvoinen näkökohta.

Sinänsä kyllä todella Kilpailuviraston rooli tässä ja eräissä muissa asioissa on hieman ihmettynyt, koska tavallaan hyvin kaavamaisesti sovelletaan kilpailusäännöksiä eikä ajatella, että varmasti eduskunta säätelessään lakeja, joilla Kilpailuvirastokin on perustettu, on tietysti ajatellut yhteiskunnallista hyvää eli sitä, että siitä on yhteiskunnalle hyötyä. Tällainen kaavamainen soveltaminen, mitä esimerkiksi joukkoliikenteen osalta tässä asiassa, joka nyt on esillä, on tapahtunut, ei varmasti kenenkään mielestä voi olla paikallaan.

Monopolit ovat vaarallisia, ja kilpailu on hyvää, mutta toisaalta kun olemme pieni maa, ongelmana on myös se, ettei mitään aitoa kilpailua kannattavasti synny. Sen takia kilpailuasioissa ja ehkä Kilpailuviraston roolissakin olisi laajempaan uudelleenarviointiin syytä, koska meillä on muitakin aloja kuin joukkoliikenne, joilla näennäisesti ja kaavamaisesti haetaan kilpailua, mutta toimet ovat johtaneet itse asian ojasta alikkoon.

Ed. Virtanen: Arvoisa puhemies! Kun joukkoliikennettä muuten ei tämän hallituksen aikana ole oikeastaan mitenkään, voisiko sanoa, ainakaan suositto, niin tämä on tavallaan oikean suuntainen hanke. Esimerkiksi Tampereen seudulla tämän kaltaista on ollutkin, tiettyjä yhdistelmälippujuttuja, joiden voisi tulkita olevan tähän suuntaan meneviä juttuja, mutta sitten täällä sanotaan, että sovitaan "seutu- ja kuntalippujen hinnoista liikenteenharjoittajien kanssa silloin, kun kunnat tai valtio rahoittavat näiden lippujen hinnanalennuksia".

Se on taas tällainen poliittinen juttu, mitä minä olen muutenkin täällä seurannut. Kun muutamat kunnat ovat niin ylipoliittisesti tiettyjen puolueitten hallitsemia ja vaikeilla seuduilla varsinkin tietty puolue on ylivallassa, niin tämä saattaa johtaa taas legendaariseen valtion rahastukseen tai ainakin eräänlaiseen näennäiseen ka-

pinahenkeen suhteessa siihen, rahoittaako valtio tietyn hintaisia lippuja. Tämä mahdollistaa eräänlaisen poliittisen ikävänkin laatuisten keinoittelun, joka voidaan sitten, aivan kuten ed. Kuisma sanoi, eräällä tavalla liittää kilpailuttamiseen, joka on vain näennäiskilpailua. Loppujen lopuksi tästä saattaa tullakin ainoastaan poliittista kilpailua, ja varsinkin kun vaalit taas lähestyvät, nähdään ehkä tämän yhtenä keppihevosena, että valtio ei eräillä alueilla toimi.

Ed. Teniä: Herra puhemies! Seutulippujärjestelmä on edistysellinen ja hyvä, sillä se parantaa joukkoliikenteen käyttömahdollisuuksia. Minusta onkin aivan kummallista, että Kilpailuvirasto tällaisiin asioihin kiinnittää huomiota. Se alkaa tuntua aivan olemattomalta virastolta, joka olemattomalla sääskihuiskalla huiskii olemattomia sääskiä, mutta jättää kyllä norsut rauhaan, sillä kilpailemattomuutta joillakin toisilla aloilla varmasti löytyy ja siellä ovat sellaiset isot tekijät liikkeellä, joihin kannattaisikin huomiota kiinnittää. Minusta on ihan oikein, että kunnat tukevat joukkoliikennettä ja ovat luoneet seutulippujärjestelmän. Kilpailuviraston pitäisi ymmärtää, että tätä kautta syntyy todellista kilpailua joukkoliikenteen ja yksityisautoilun välille.

Ed. Saarnio: Arvoisa herra puhemies! Seutulippujärjestelmä on täysin välttämätön esimerkiksi pääkaupunkiseudulla, ja se on paitsi liikennöitsijöille erittäin järkevä järjestelmä ennen muuta käyttäjille hyödyllinen. Koko ytv-alueella on pystytty toteuttamaan tasainen lippuhintajärjestelmä, joka on lisännyt ihmisten tasaa arvoa. Tämän taustanahan oli aikoinaan se, kun Helsingissä siirryttiin vyöhykkeettömään liikenteeseen niin sanotun Hejuli-sopimuksen puitteissa, jolloin päästiin siihen, että vain yhdellä tak-salla voi liikkua koko kaupungin alueella.

Tässä mielessä Kilpailuviraston ja käyttäjien roolit ovat pahasti vastakkain, ja ihmetyttää todellakin, jos tätä ristiriitaa ei haluta purkaa nimenomaan liikenneasioissa. Uskoisin, että käyttäjille seutulippujärjestelmä on tulevaisuuden järjestelmä koko maassa eikä vain tiheään asutuilla alueilla. Tässä mielessä pidän liikennevaliokunnan esitystä erittäin hyvänä ja kannatettavana.

Ed. Kekkonen: Arvoisa herra puhemies! Siihen kritiikkiin, mitä täällä on esitetty Kilpailuvirastosta, on kyllä aika helppo yhtyä. Tosin

juuri tämä asia nyt ei minusta ole sellainen, jossa Kilpailuvirasto kaikkein hankalimmalla tavalla olisi panemassa kapuloita rattaisiin. Tämäkin antaa osviittaa kyllä siitä problematiikasta, mikä Kilpailuviraston ympärillä tällä hetkellä on. Mutta minusta nyt juuri tässä tapauksessa ei pitäisi kyseistä virastoa teila.

Mitä tulee seutulippukysymykseen kaiken kaikkiaan, on hyvin helppo olla samaa mieltä kaikkien niiden kanssa, jotka ovat sanoneet, että tämä on hyvä järjestelmä. Tämä suosii joukkoliikennettä, tämä on käytännön toimenpide sen suosimisen puolesta. Kun yleisen tason puhetta tässäkin salissa joukkoliikenteestä on loputtoman paljon, niin tämä on nyt hyvä esimerkki siitä, että se loputon puhe on jollakin lailla muuttunut käytännöksi.

Ed. R. Ojala: Arvoisa puhemies! Oikeastaan ed. Virtasen puheenvuoro innosti jatkaamaan keskustelua edelleen, kun hän sanoi, että tästä voi tulla joissakin kunnissa poliittista keinottelua ja poliittista kilpailua. Minusta siinä puheessa kyllä paljastui selvästi se, että ed. Virtanen ei ole millään tavalla selvillä siitä, kuinka kuntia tänä päivänä johdetaan ja minkälaisissa tilanteissa kunnat taloudellisesti ovat. Sellaista vaaraa tässä todellakaan ei ole, että kunnat rupeaisivat keinottelemaan.

Kaikki Suomen kunnat ovat poliittisesti johdettuja, ja toivottavasti myös tulevaisuudessa niitä johdetaan poliittisesti. Ylipoliittisuus on sitten toinen asia. Ed. Virtanen jätti mainitsematta ne kunnat ja puolueet, joita hän tarkoitti.

Edelleen kiinnittäisin huomiota siihen, että tähän asti kunnat ovat olleet eriarvoisessa asemassa sen takia, että pääkaupunkiseudulla on ollut oma lakinsa tätä asiaa koskien ja muualla maassa ei. Nyt muu maa ja pääkaupunkiseutu pistetään samanarvoiseen asemaan tämän asian suhteen.

Kauppa- ja teollisuusministeri Kalliomäki: Puhemies! Täällä on nyt muutamassa puheenvuorossa jo puututtu Kilpailuviraston rooliin, tosin yleisellä tasolla mutta kuitenkin varsin kriittisessä, arvosteleavassa, hengessä. Eduskunnan on kuitenkin syytä muistaa, että Kilpailuvirastohan toimii eduskunnan päättämällä tavalla. Lainsäädäntö on pohjana sen työlle, ja sen mukaisesti tietyt Kilpailuviraston pitää toimia. Eduskunnassahan oli vastikään kilpailulain uudistusesitys, joka sai huomattavan suuren enemmistön taakseen täällä. Silloin oli

kyse fuusiokontrollista. Siinä yhteydessä kilpailuviranomaisten roolissa painottui ehkä enemmän kilpailuneuvoston kuin Kilpailuviraston asema.

Hallitus omalta puoleltaan ja kauppa- ja teollisuusministeriö vastaavana ministeriönä on tietysti Kilpailuvirastonkin työtä seuraava elin, mutta virastollahan on hyvin itsenäinen viranomaistehtävä. Sen tähden eduskunta antaa ne tärkeimmät raamit, joiden mukaisesti Kilpailuvirasto toimii.

Ed. Vistbacka: Arvoisa puhemies! Ed. Kekkonen totesi, että tässä tapauksessa Kilpailuvirasto ei ole toiminut kovinkaan "negatiivisesti". Toteaisin osan sen lausunnosta, jossa se itse ilmoittaa, että "on kuultu Kilpailuvirastoa, joka on kaikissa neljässä lausunnossaan vastustanut tällaista erityissääntelyä ja esittänyt, että joukkoliikenteen tehostamiseen pyrittäisiin kilpailua rajoittavan ja vääristävän sääntelyn ja julkisten tukien lisäämisen sijasta poistamalla liikennelupajärjestelmään sisältyvät linja-autoyritysten yksinoikeudet reitteihinsä ja aikatauluihinsa". Tältä osin, herra puhemies, minusta Kilpailuvirasto on juuri tässä pienessä asiassa ollut erittäin aktiivinen ja yrittänyt kaikin keinoin vastustaa tätä esitystä, joka täällä tällä hetkellä on.

Arvoisa puhemies! Ed. Tennilä ei ole paikalla, mutta Kilpailuvirasto viittaa lausunnossaan juuri siihen, että maaseudulla on tällä hetkellä se tilanne, että kilpailutetaan määrättyjä reittejä ja lääninhallitus antaa halvimmalle luvan. Käytännön elämä monta kertaa on se, että pyritään saamaan liikevaihtoa vaikka halvalla.

Nyt on yksi tapaus Pohjois-Suomessa sen suuntainen, että yrittäjä ei pystynytään taloudellisesti reittiä hoitamaan, kun se tuotti tappiota. Mutta muistamani EU-tuomioistuin on hiljakkoin todennut, että kun reitti on hyväksytty, se on ajettava mihin hintaan hyvänsä. Minun mielestäni lupaa myöntävien viranomaisten täytyisi myös konkreettisesti hieman ymmärtää taloudellisia realiteetteja eikä aina antaa halvimalle.

Ed. Bryggare: Arvoisa puhemies! Täällä on ollut hyviä kommentteja siitä, millä tavoin tätä lakia ja toimintaa Suomessa tulee viedä eteenpäin. Otan vain esimerkkinä meillä julkisuudessaakin huomiota herättäneen tapauksen Isosta-Britanniasta, jossa silloisen pääministerin Thatcherin aikana saatiin aikaan junaliikenteeseen heidän mielestään oikean tyyppinen kilpai-

luttaminen. Se johti aikamooiseen ongelmaan, joka tällä hetkellä on sitä, että sekä liikennöinnin taso että hinta ovat sitä luokkaa, että ei voida puhua hyvästä liikenteestä.

Meidän tulee todellakin tarkasti jatkossa seurata kehitystä, joka Suomessakin tapahtuu, ja pohtia kaikkia kokonaistaloudellisia etuja ja haittoja, joita eri tavoin liikennöinnistä johtuu, ja sitten ryhtyä toimenpiteisiin, jos huomaamme, että on syntymässä tilanne, joka ei johda yhteiskunnan kannalta parhaaseen mahdolliseen suuntaan. Se suuntahan on se, että jokaiselle kulkijalle, tavalliselle kansalaiselle, tulee saada mahdollisimman nopea, hyvä ja tehokas joukkoliikennemuoto. Pääkaupunkiseudulla joukkoliikenne on toiminut ja toimii niin hyvin, että sen osuus on jatkuvasti kasvanut. Se on monellakin tavalla taloudellisesti yhteiskunnalle hyvin merkittävä asia.

Ed. H. Koskinen: Arvoisa herra puhemies! Täällä on jo monissa puheenvuoroissa tuotu esiin se hyöty ja etu, joka seutulippujärjestelmästä on sekä yrittäjille että käyttäjille, mutta ennen kaikkea itse joukkoliikenteelle. Tällä on turvattu joukkoliikenteen jatkuvuus.

Haluan ottaa kuitenkin yhden näkökohdan esille, ja se on kuntien yhteistyö. Seutulippujärjestelmä on yleensä luotu kuntien yhteistyöllä. Tällaiset konkreettiset esimerkit siitä, mitä kuntien yhteistyö aikaansaa, ovat omiaan innoittamaan myös kuntia uusiin ponnistuksiin ja uusiin saavutuksiin.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ed. R. Ojala älähti, melkein pä vinkaisi, kun ed. Virtasen kalikka kalahti poliittisesta pelistä. Kuntien asioita hoidetaan politiikan kautta ja kaikkeen politiikkaan liittyy peli. Tästä pelistä on erityisen tuttu Tampereen alue lievekuntineen. Kyllä ed. Ojala varmaan tietää tämän pelin. Ennen, vuosia ja vuosikymmeniä sitten, se oli aivan mahdollonta, mutta nyt, kun ihmisten valvova silmä hiukan katsoo, ei ole enää niin pahaa. Toivottavasti se ei enää sellaiseksi pääsekään, mutta ei pidä ottaa itseensä, ed. Ojala, jos ed. Virtanen tuo tuollaisia valkoisia totuuksia joskus esille.

Ed. R. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä selvästi huomaa sen, että myöskään ed. Aittoniemi ei ole ollut kunnallishallinnossa koskaan mukana eikä ole perehtynyt siihen, mitä se toiminta on. Ei se ole koskaan niin likaista ollut kuin on väitetty. Se on huomatta-

vasti likaisempaa ollut joissakin kunnissa, mutta ei Tampereen alueella. Luulimme, että Tampereen alueellakin tilanne on rauhoittunut ja selvinnyt, kun ed. Aittoniemi tuli tänne töihin eikä ole enää poliisina, mutta sama kierre näkyy siellä edelleen jatkuvan. Se touhu ei nimittäin liity poliittisiin puolueisiin tänä päivänä. Se on puolueisiin kuulumattomien ihmisten touhua, ja se voi olla yhtä vahingollista.

Ed. Mikkola: Arvoisa puhemies! Minusta täällä on vähän aiheettomasti kiinnitetty Kilpailuvirastoon huomiota ja annettu väärä todistus siitä.

Tämä lakihan antoi kunnille sopimisoikeuden, mutta liikenteenharjoittajista ei puhuttu mitään. Nythän tämä ei koske varsinaisesti kilpailua, vaan tämä koskee hinnoista sopimista näillä alueilla kuntien ja kuntayhtymien ja yhden tai useamman liikenteenharjoittajan kesken.

Jos puhutaan siitä, minkä takia laissa ei ole tähän asti mainittu ollenkaan liikenteenharjoittajia, ja kysytään, missä ongelmakenttä on, niin se on niillä alueilla, missä on useita liikenteenharjoittajia samantapaisilla linjoilla. Jos kysytte, onko kilpailu siellä aina aitoa, tai voitte kysyä, että kun järjestetään kilpailu, onko siinä kaikenmoisia ongelmia, kartellivaara ym. tässä kohtaa, niin ne ovat olemassa. Tämä laki on ollut tarpeellinen asian selvittämiseksi, ja on hyvä, että se on täällä nyt.

Minun huoleni kohdistuu enemmän rahaan sen takia, että tätä rahoittavat sekä kunnat että valtio. Valtion tuen täytyy olla koko maassa saman suuruisen, ja kuntien täytyy panostaa vähintään yhtä paljon hinnan alennukseen kuin valtionkin. Nyt on kysymys siitä, onko valtiolla rahaa, kun tämä toiminta laajenee, niin että valtionosuus olisi merkittävä, jolloin myös koko maa pääsisi lippujen alennuksista oikeudenmukaisesti hyötymään.

Ed. Myllyniemi: Herra puhemies! Ed. Mikkola nyt kyllä vähän saivartelea asian kanssa. Laista puuttui sana liikenteenharjoittaja, mutta eihän kunta itse rupea liikennettä pääsääntöisesti harjoittamaan. Se oli kokonaisuudessaan turhaa saivartelua, mutta se sana haluttiin nyt laittaa, jotta asia tulisi kerralla kuntoon. Mutta laki ei vielääkään kelpaa Kilpailuvirastolle, mitä saa todellakin ihmetellä. Kun parikymmentä vuotta on joukkoliikenteessä ollut mukana, niin tämä seutulippujärjestelmä todellakin on erinomaisen hyvä asia.

Puuttuisin vielä toistamiseen Kilpailuviraston toimintaan. Siinähan Kilpailuvirasto on tietenkin oikeassa, että kilpailun kautta saadaan yksittäisiä hyviä linjoja halvemmiksi, mutta kuka sitten hoitaa niitä huonoja linjoja, kuten ed. Vistbacka mainitsi. Jos Kilpailuvirasto jatkaa nykyiseen tyyliinsä, se kilpailee kyllä itsensä viralta. Kilpailuvirasto voisi suhtautua lainsäädäntöön järkevästi eikä kaivella pilkkuja. Vaikuttaakin siltä, että sillä ei ole riittävästi järkeviä työtehtäviä, vaan sen täytyy puuttua tämän tyyppisiin asioihin, jotka vaikeuttavat kansalaisten olemassaoloa. Kilpailuviraston kannattaisi ottaa oppia Tietosuojatoimistossa tapahtuneista muutoksista. Niitä voi tapahtua myös Kilpailuvirastossa.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa herra puhemies! Kilpailuviraston asenteesta sinällään voi tietysti todeta, että kun jokin asia kilpailutetaan hyvin verille, sehän ei välttämättä johda aina hyvään, vaan palvelunkin taso laskee. Pitäisi löytää harmonia, sopusointu siinä, kun kuitenkin yhteiskunta tukee, valtio ja kunnat tukevat, tätä palvelumuotoa, välttämättä sitä ei ihan kaikkien kriteerien mukaan, mistä Kilpailuvirasto älähtää, pidäkään vetää.

Yksi esimerkkihän oli, kun maa- ja metsätalousvaliokunnan käsittelyssä oli laki, joka koski lannoitteiden tuontia jostakin muualta, joissa on paljon myrkkijä, ja lähempää saa puhtaampaa. Kilpailuvirasto ei katsonut ihmisen terveydellistä seikkaa, vaan pelkästään hintaseikan. Minusta Kilpailuviraston pitäisi katsoa kyllä asiat kokonaistaloudellisesti, mikä on ihmisten kannalta järkevää. Tässä ihmisten kannalta on järkevää, että saadaan hyvä joukkoliikenne aikaan. Se on myös luonnon kannalta hyvä, koska joukkoliikenne on aina edullisempi kuin se, että jokainen yksityisautollaan pörräisi vaikka Helsingin katuja.

Ed. P e h k o n e n : Arvoisa puhemies! Mietintö on hyväksytty yksimielisesti, ja se on minusta kyllä ok.

Kuten on selvinnyt, asiantuntijana kuultiin myös Kilpailuvirastoa ja sen lausunnot olivat todellakin vastustavia. Tästä herää tietysti kysymys, miksi se vastusti, kun todettiin, että seutulippu on käyttäjälleen ja samoin kunnille varsin edullinen. Sitten herää kysymys, onko laki tasa- puolinen kaikille liikennöitsijöille. Tähän minusta Kilpailuvirasto halusi kiinnittää huomiota. Laki nimittäin saattaa sorsia pieniä, alalle tulevia, uusia yrityksiä. Ne eivät välttämättä pääse

yhteistyöhön mukaan, ja tässä saattaa syntyä probleemi. Tästähan oli kysymys.

Ed. R. O j a l a : Arvoisa puhemies! Jotta ei moitittaisi pelkästään Kilpailuvirastoa, on syytä todeta, että hallituksen esityksen antamisen jälkeen kilpailuneuvosto on väittänyt, että esitys on ristiriidassa hankintasäännösten kanssa ja että sillä pyritään kiertämään hankintasäännöksiä.

Julkisista hankinnoista annetun lain 4 §:n mukaan hankinnoilla tarkoitetaan tavaroiden, palveluiden ostamista, vuokraamista ja siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä. Perustelujen mukaan rinnastettavalla toiminnalla tarkoitetaan osamaksukauppaa, leasingkauppaa ja optiosopimuksia.

Seutulippusopimuksissa ei ole kyse tällaisesta toiminnasta. Pyrkimyksenä ei myöskään ole hankintasäännösten kiertäminen, vaan tarjota niin henkilöauton omistajille kuin muillekin kaupunkiseutujen asukkaille miellyttävä ja edullinen matkustusvaihtoehto eurooppalaisittain normaalin käytännön mukaisesti. Seutulippua käytäessään asiakas voi matkustaa kaikkien alueen yrittäjien autoissa niin monta kertaa kuin haluaa. Jos tästä järjestettäisiin tarjouskilpailu, se johtaisi absurdiin tilanteeseen. Tarjouksen voisi tehdä vain liikenneluvan haltija. Jos samalla seudulla liikennettä harjoittaa useampi luvanhaltija, vain edullisimman tarjouksen tehnyt voitaisiin hyväksyä. Tämähän merkitsisi sitä, että seutulippu kelpaisi vain voittajan autoissa. Näin olisi päädytty lopputulokseen, jossa seutulipun alkuperäinen tarkoitus on kokonaan kadonnut. En usko, että tätäkään Kilpailuvirasto kuitenkaan on halunnut.

Ed. S a a r n i o : Arvoisa herra puhemies! Huoli pienten yrittäjien mahdollisuudesta tässä kilpailussa on todella aiheellinen. Nimittäin ne tarjouskilpailut, joita esimerkiksi pääkaupunkiseudulla on tehty kilpailutettaessa julkista liikennettä, ovat merkinneet sitä, että yhä suuremmat ja keskittyneemmät yksiköt voittavat nämä kilpailut. Tässä mielessä seutulippujärjestelmän sisällä pitäisi turvata myös esimerkiksi oman alueen liikenneyrittäjien rooli, ja sekin on mielestäni tehtävissä, mutta ei kylläkään Kilpailuviraston esittämin keinoin.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Kekkonenkin totesi, että joukkoliikenne on iäisyysaihe. Itse haluaisin todeta, että toivottavasti se ei ole sitä, vaan että päästäisiin siinä nimen-

omaan konkreettisiin tuloksiin. (Ed. Kekkonen: Puhuja vääristelee, en ole sanonut näin!) — Ehkä ed. Kekkonen käytti toista termiä, mutta ajatus oli kuitenkin tämä, että siitä aina puhutaan täällä, mutta pitäisi päästä nimenomaan sanoista tekoihin. Tästä olen ihan samaa mieltä kuin ed. Kekkonen. Toteaisin tässä, että nimenomaan älykortti on todella asia, joka vie eteenpäin ihan oikealla tavalla joukkoliikennettä.

On aivan sopivaa, että Kilpailuvirastosta ja sen roolista täällä keskustellaan, koska aika usein Suomessa todellakin ollaan paavillisempia kuin paavi itse tässä vapaan kilpailun asiassa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys laiksi poliisin henkilökisteristä annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys 22/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. M. Pohjola: Arvoisa puhemies! Siltä varalta, että menee yli kaksi minuuttia, tulen puhujakorokkeelle.

Tämä on merkittävä lakiesitys ja liittyy viime viikolla lähetekeskustelussa olleeseen Schengenin sopimukseen. Schengenin sopimuksellahan järjestellään Schengen-alueeseen kuuluva rajaton liikenne sisärajoilla ja toisaalta vastaavasti tasapainotetaan ulkorajoilla tapahtuva liikenne.

Tämä ulkorajoilla tapahtuva liikenne pyritään ennen kaikkea tasapainottamaan luomalla Suomessa poliisin käyttöön yleinen tietojärjestelmä. Tämä yleinen tietojärjestelmä on Schengenin yleissopimuksen soveltamisen keskeinen edellytys, ja sen takia siihen kohdistuvat hyvin suuret odotukset. Tavallaan voidaan sanoa, että rikollisuuden valvonnassa siirrytään nyt rajoilla eräänlaiseen tietokoneaikaan. Se on eräänlainen osoitus modernin Euroopan tulevasta rajavalvonnasta. Toki rajavalvontaan tältä osin kohdistuu aika suuria epäilyksiä juuri siltä kannalta, miten tiedot saadaan asianmukaisesti toimimaan ja

ovatko kaikki Schengen-maat riittävän hyvällä tasolla jnp. Joka tapauksessa Suomessa uskotaan, että tässä tullaan onnistumaan, ja tästä on poliisin henkilökisteristä annetun lain muuttamisessa kysymys.

Ehkä kustannusvaikutuksista on syytä todeta hiukan. Tämä ei tietenkään ole halpaa puuhaa. Suomen osuus ensinnäkin vuosittain kehittämis- ja ylläpitokustannuksista on 1,7 miljoonaa markkaa. Kertaluonteisena poliisille aiheutuu tietokonejärjestelmän luomisesta noin 18 miljoonan markan kulut ja vuosittain vielä poliisille tietokannan hoitamisesta arviolta noin 2,1 miljoonan markan kulut.

Keskusrikospoliisille, jonka suojissa tietokonejärjestelmä tulee toimimaan, on arvioitu aiheutuvan arviolta 25 henkilötyövuotta, joista kuluja aiheutuisi noin 7,5 miljoonaa markkaa vuosittain. Ensimmäisenä vuotena kokonaisuudessaan kulupotti olisi siis noin 30 miljoonaa markkaa.

Schengenin sopimuksesta aiheutuva lainsäädäntötoiminta ei suinkaan pysähdy tähän, vaan välittömästi tämän jälkeen hallituksen pitäisi antaa vielä Euroopan parlamentin tietosuojadirektiivin edellyttämä laki, henkilökisterilaki, ja poliisin tulisi vielä ryhtyä välittömästi sen jälkeen, kun hallituksen esitys poliisin henkilökisterilakista on saatettu voimaan, valmistelemaan uutta poliisin henkilökisterilakia sillä tavalla, että siinä lain tasolla säädettäisiin yksityiskohtaisesti poliisin henkilökisteristä sekä niihin tallettavista tiedoista, tietojen käyttötarkoituksesta ja tietojen säilytysajoista, joten aika lailla töitä Schengenin sopimus tulee teettämään.

Niin kuin viime viikolla oli puhe, voimassaoloaika on auki. On arvioitu, että laki tulisi voimaan yhdessä Schengenin yleissopimuksen kanssa, ja tuo aika on noin vuoden 2000 paikkeilla. Olen hiukan skeptisesti suhtautunut siihen, olisiko se vuosi 2000 vai aika tuntuvasti myöhemmin. Aika tulee sen osoittamaan. Suomesta kuitenkin löytynee tarvittava osaaminen, mitä tietojärjestelmiin tulee.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Itse Schengen-sopimusta koskevan hallituksen esityksen perusteluissa todettiin hyvin painokkaasti, että tietojärjestelmä on vastapainona rajavalvonnan poistumiselle. Sielläkin myönnettiin selkeästi, että se ei tule vastaamaan toiminnallisesti ja tehollisesti poistuvaa rajavalvontaa. Se on aivan itsestäänselvä asia. En lähde nyt sitä asiaa sen enemmälti enää vatvomaan, se tuli aikoinaan vatvottua jo tarpeeksi hyvin. Tulee vain mieleen,

kuinka hyvin meillä olisivatkaan asiat, jos meillä olisi olemassa oleva ja aikaisempi rajavalvonta ja tällaiset tietokonejärjestelmät, jotka nyt luodaan tällä perusteella kuin hätäkeinoina, kuinka hyvin meillä silloin olisivatkaan asiat hanskassa. Joka tapauksessa huonompaan päin mennään, kun asia voisi olla paljon paremminkin.

Mitä tulee kustannuksiin, yritin yksi ilta laskea tiedossa olevia kustannuksia Euroopan unionista, ja kun 600—850 miljoonaa löin ensin siihen paperille kolikkojen painamiskustannuksia suomalaiselle yhteiskunnalle, ja sen jälkeen lähdin laskemaan Schengenin sopimuksesta, mitä maksavat tietojärjestelmät ja muut, se on valtava summa. Siinä puhutaan tuhansien miljoonien summasta, joka tapauksessa lähelle puoltatoistatuhatta miljoonaa markkaa, joka on meiltä pois ilman, että saisimme sille mitään vastinetta. Kun monta on kertaa kiinni viidestä miljoonasta yhteiskunnassa se, saadaanko johonkin rahaa vai ei, heitämme kuin kankkulan kaivoon ehkä 1 500 miljoonaa markkaa näidenkin näkyvissä olevien systeemien perusteella.

Mitä tulee keskusrikospoliisiin, se tekee 25 henkilövuoden työt mutta ei saa yhtään vakanssia. Ne ovat rikostutkinnasta pois. Siellä koulutetaan tietokonepuolelle rikostutkinnasta henkilöitä, ja sillä puolella tulee taas vajuus, niin kuin on käynyt aina aikaisemminkin.

Ed. R ä s ä n e n : Arvoisa herra puhemies! Schengen-sopimusvaltioiden yhteinen tietojärjestelmä on ilmeisesti välttämätön torjumaan Schengenin sopimuksen tuomia haittoja, ennen kaikkea rikollisten liikkuvuutta maasta toiseen. Tässä yhteydessä tullaan kuitenkin törmäämään kansallisten lainsäädäntöjen eroavuuteen. Esimerkiksi Britannian lainsäädännön muita heikompia yksityisyyden suoja mahdollistaa rekisteröinnin esimerkiksi rodun, uskonnon, seksuaalisen suuntautuneisuuden tai poliittisen mielipiteen perusteella. Paradoksaalisesti myös rikolliset itse näkevät järjestelmän arvokkaana informaatiolähteenä. Tällä hetkellä parhaillaan belgialainen poliisiviranomainen on tutkittavana informaation myynnistä rikollisliigalle Amsterdamiin. Toivonkin, että valiokunta selvittää erilaisten kansallisten lainsäädäntöjen vaikutuksen järjestelmän toimivuuteen sekä myös sen väärinkäyttömahdollisuudet ja varmistaa, että niihin varaudutaan asianmukaisesti.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa herra puhemies! Tietojenkäsittelyjärjestelmän luominen on Schenge-

nin sopimuksen oleellinen osa. Tämähän tarkoittaa sitä, jotta tässä voidaan käyttää nykyaikaista tietotekniikkaa laajassa mitassa rikollisuuden torjuntaan ja moniin muihin asioihin, jotka rajaviranomaisten tai tullin tai tuomioistuinten, mahdollisesti liikennevalvonnan ja monen muun viranomaistoiminnan taholta saadaan tietoon ja jotka vaikuttavat johonkin päätöksentekoon. Samalla voidaan jopa rajoilla käännättä ihmisen pois, jos todetaan, että on vähääkään sellaista taustaa olemassa, etteivät ole puhtaata paperit. Siinä mielessä tämä on tarpeellinen.

Sitä en tiedä, miten arvot tässä laitetaan paikalleen. Ed. Aittoniemi kuvasi, että tämä maksaa kaikki, mutta mielestäni tämä hinta on todella halpa, kun ajatellaan, että saamme hyvin laajan alueen myös tietoverkkoon sillä tavalla, mikä nyt on mahdollisuus. Nyt on pitänyt lähteä poliisimiehen mahdollisesti tutkimaan tai salapoliisit panna perään. Nyt saadaan tietoverkkoja pitkin. En tiedä, onko tämä tietojärjestelmä maksuton, mutta saadaan tieto Suomeen vaikka Italista tai Ranskasta.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Arvoisa puhemies! Poliisin henkilökisteristä annettu laki säädettiin niin, että se tuli voimaan kolme vuotta sitten, ja sitä jo viime syksynä muutettiin niin, että tämän vuoden puolella tuo muutos tuli voimaan. Nyt on jälleen käsittelyssä muutos tuohon lakiin. Tämä on varsin tärkeä lainsäädäntö. Tämä muutos liittyy Schengen-yleissopimukseen, jossa vapautetaan Schengen-alueella eli käytännössä EU-alueella ihmisten liikkuminen täydellisesti. Sen vastapainoksi tarvitaan poliisin järjestelmän kehittämistä ylikansalliseksi.

Tähän uudistusesitykseen sisältyvät nyt ne esitykset, jotka tekevät poliisin toiminnasta Schengen-alueella entistä vahvemmin ylikansallista toimintaa. Tähän ylikansalliseen toimintaan liittyy tietysti yhteinen tietojärjestelmä, jota ollaan luomassa. Tällaiseen ylikansalliseen yhteiseen tietojärjestelmään sisältyy suuria ja vakavia kysymyksiä, joihin on syytä paneutua erittäin perusteellisesti tässäkin talossa. Näin ei valitettavasti nyt voida tehdä, kun Schengen-sopimus viedään jyräten läpi ja se on sisällytetty myös Amsterdamin sopimukseen. Näin asiat menevät edellä ja lainsäädäntö tulee perässä.

Ed. K e k k o n e n : Herra puhemies! Olen samaa mieltä siitä, että tämä on erittäin suuri asia ja sisältää paljon periaatteellisia pulmia. On kai selvää, että kun rajoilla ei suoriteta valvontaa, siitä

seuraa, että rajojen sisälle tulee sellaisia valvontatekijöitä, joita kenties ei aikaisemmin ole ollut.

Mutta, herra puhemies, tässä yhteydessä on ehkä lupa sanoa se, että kaikkea tätä lainsäädäntöä, joka siis on välttämätöntä, tehtäessä kannattaa muistaa tekniikan kehitys. On tavaton määrä sellaista älykorttipohjaista tekniikkaa, joka ei tule vain poliisin avuksi vaan saattaa tulla myös esimerkiksi rikollisten avuksi. Teknisen kehityksen kaikkein valppain mahdollinen seuraaminen on välttämätöntä, jotta esimerkiksi tämä lainsäädäntö voisi olla toimiva.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustulakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

5) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 23/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin hallintovaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Tällä kirkkolain muutoksella pyritään yhtenäistämään lomauttamisen säädöksiä kirkon osalta valtion ja kunnalliselle puolelle päin. Mutta mielestäni tähän sisältyy sellaisia ongelmia, joita toivoisin valiokuntatyössä voitavan asiantuntija-kuulemisen perusteella hieman tarkentaa.

Ensimmäinen on periaatteellinen ongelma, joka ehdotetussa 6 a §:ssä tulee esille, eli lomauttamisen peruste on se, että tehtävät ovat tilapäisesti vähentyneet. Mielestäni kirkon ja seurakunnan tehtävät ovat sellaisia, että tätä vähentymistä on erittäin paljon vaikeampi mitata ja määritellä kuin joissakin valtion tai kuntien viroissa. Siksi tätä periaatteellista puolta toivoisi tarkasteltavan. On tietysti selvää, että jos tällaista taloudellista ongelmaa työnantajalla on, palkanmaksu varmaankin täytyy joksikin aikaa pysäyttää, mutta eri asia on se, että työtä silti tällä saralla varmasti on.

Toinen ongelma liittyy siihen, kun palkanmaksu keskeytetään, mitä tapahtuu esimerkiksi virka-asunto-oikeudelle. Seurakunnilla on pal-

jon viranhaltijoita, pappeja varsinkin, joilla on virka-asuntopakko vielä. Kun tätä ei tässä pykälässä ole millään tavalla huomioitu, toivoisi, että sitä asiaa tutkittaisiin. Jos asumisoikeus säilyy, se kyllä mielestäni pitäisi säätää laissa eikä jättää sitä joidenkin alemman asteisten säädösten varaan.

Vielä ongelma liittyy Kirkkohallituksen ja tuomiokapitulin vastaavaan menettelyyn. Tässä hän esitetään, että tuomiokapituli päättää itse omien viranhaltijoidensa lomauttamisesta, samaten Kirkkohallitus. Se tuntuu kyllä käytännössä aika vaikealta. Voi olla, että sillä puolella ei tällaisia lomauttamispäätöksiä kovin paljon tule eikä myöskään säästöjä synny.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

6) Hallituksen esitys laiksi yritystuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 24/1998 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

7) Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus vuodelta 1997

Lähetekeskustelu
Kertomus 1/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin ulkoasiainvaliokuntaan.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Löf: Värderade talman, arvoisa puhemies! Nordiska rådet är i internationellt perspektiv ett unikt samarbetsorgan. Nordiska rådet är en arena där nordiska parlamentariker regelbundet möts, debatterar och utformar rekommendationer, rekommendationer som blir bindande via Nordiska ministerrådets arbete.

Vi har en gemensam, unik värdegrund i Norden, och därigenom en välfärd som andra länder avundas oss. Våra gemensamma satsningar inger därför respekt och får gehör i EU och hela världen. Nordiska rådets arbete har därför moderniserats med inriktning på närområdena och EU.

Människorättsfrågor, miljöpolitik och familjernas välfärd har stått i förgrunden i samarbetet med våra närområden.

Våra närområden behöver stöd till sitt uppbyggnadsarbete. För att vår egen trygghet skall kännas stabil är det viktigt att närområdena genomgår en positiv, demokratisk och social utveckling.

Säkerhetspolitiken innehade en framträdande roll i Nordiska rådets debatt under året. Detta är en sak värd att applådera efter en lång period av påtvingad tystnad för Finlands del. Nordiska rådets verksamhetsberättelse bör vara en intressant läsning för varje parlamentariker som tar del av Nordenutskottets verksamhet under året.

Nordenutskottet behandlar traditionella medborgarfrågor inom Norden och har behandlat ärenden, som ligger i tiden för våra medborgares trygghet. Barnens och de ungas situation har varit föremål för speciell uppmärksamhet, liksom jämställdhetsfrågor och kampen mot rasism. Film- och mediasamarbetet för att möta det stora flödet av internationellt, nedrivande skräp-utbud i etern kommer att leda till synliga resultat ganska snart.

Nordiska rådets hårda bevakning för en förbättring av finska språkets ställning i Sverige har inte utan orsak lett till att den svenska arbetsgruppen i ärendet rekommenderade Sveriges regering att underteckna Europarådets konvention om minoritetsspråkens ställning, vilket slutligen befäster de finskspråkigas rättigheter i Sverige. Jag vill poängtera att de uppnådda resultatens värde är högt i och med att de uppnåtts i samförstånd mellan alla nordiska länder.

Puhemies! Suomen käynnistämänä on syntynyt Suomen ja Ruotsin jäsenyyden myötä keskustelu EU:n saaman pohjoisen ulottuvuuden merkityksestä EU:lle. Pohjoinen ulottuvuus korostaa EU:n, Venäjän ja Itämeren aluetta sekä pohjoismaista yhteistyötä ja alueen maiden kahdenvälistä suhteita. Perimmäisenä tavoitteena on Euroopan vakauden, turvallisuuden ja eurooppalaisten perusarvojen edistäminen sekä taloudellisen yhteistyön kehittäminen taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävällä tavalla.

Pohjoiseen ulottuvuuteen voidaan hyvin myöskin liittää hyvinvointipolitiikka ja maatalouspolitiikka. Pohjoismaiden neuvosto on luonnollinen keskustelu- ja kehitysareena pohjoiselle ulottuvuudelle, ja keskustelu onkin ollut vilkasta ja positiivista.

Det av Finland lanserade begreppet ”den nordiska dimensionen” måste till sitt innehåll och sin betydelse diskuteras och finslipas för att få genomslag i EU. Både säkerhetspolitiken och välfärdens förutsättningar bör innefattas i diskussionen. Nordiska rådet är ett naturligt forum för denna diskussion, och den har kommit i gång med positiva förtecken. Presidiet har bl.a. kommit med ett uttalande efter sitt möte i Helsingfors senaste vecka. Jag hoppas att utskottet i sin behandling av berättelsen på allvar diskuterar både innehållet i Nordiska rådets arbete och det nordiska samarbetet som princip för bestående trygghet och fred i Europa.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies, herr talman! Minä pidän pohjoismaista yhteistyötä erityisen tärkeänä myöskin siltä pohjalta, jota Pohjoismaiden neuvosto edustaa. Mutta kun katsotaan Pohjoismaiden neuvoston toimintalueen saavutuksia tämän kulttuurialueen yhtenäisyyden suhteen, täytyy sanoa, että ne ovat aika heikot. Vaikka se ei nyt sellaisenaan ehkä kuulukaan tähän asiaan, esitän kuitenkin yhden esimerkin.

Katsellaan tuolla Euroopan unionin Keski-Euroopan maita, Etelä-Euroopan maita, niiden yhtenäisyyttä ja yhteisiä tavoitteita. Toisaalta katsomme, miten yhteneväisiä ovat Pohjoismaiden tavoitteet ja olotilat. Voi hämmästykseseen huomata, että se on kuin tilkkutäkki tänä päivänä.

Islanti on Naton mutta ei Euroopan unionin jäsen eikä kai Euroopan rahaliiton jäsenkään. Norja on Naton jäsen, mutta ei ole EU:n jäsen, mutta tulee kai Rahaliittoon, vai kuinka, en muista, ei taida tulla. No, ei se oikeastaan tietysti käykään. Ruotsi taas ei tule Rahaliittoon, ei Natoon, mutta on Euroopan unionin jäsen. Suomi on Euroopan unionin jäsen, menee Rahaliittoon ja hinkuu myöskin Natoon, ostaa helikoptereita ja kaikkia, jotta pääsisi ja varmasti joskus pääsee-kin. Tanska on ihan oma porukansa, se on sekä Natossa että EU:ssa, mutta juntturoi Emu-kysymyksen kanssa. (Ed. Kekkonen: Mikä on lopputulos?) — Lopputulos on se, että täältä ei löydy yhtään ainuttakaan tekijää, joka yhdistää Pohjoismaita kansainvälisesti toisiinsa siitä huolimatta, että Pohjoismaiden neuvosto on toiminut kymmenen vuotta ja on alueellisella tasolla hierottu monenlaista yhtenäisyyttä kaikilla alueen aloilla. (Ed. Kekkonen: Yli neljäkymmentä vuotta!)

Kysymys on nyt siitä, että Pohjoismaiden neuvoston toiminta on täysin tehotonta, se on täysin

vailla uudistumiskykyä. Se on ihan samalla tavalla — herra puhemies varmasti ymmärtää — kuin jos samaan peltoon 30 vuotta kylvetään samalla siemenellä. Mitä tapahtuu? Tulee hyvin pieniä jyviä; siinä systeemissä on tietynlainen sukuheikkous.

Pohjoismainen yhteistyö ei palvele mitään muuta kuin sitä, että päästään aina niissä koukustilanteissa tervehtimään toisia, ollaan hienoa herraa, ja sitten tehdään kerran vuodessa tuollainen Pohjoismaiden neuvoston kertomus. Kun tarkkaan katsotte, näette sen läpi. Se on niin ohut, se pienenee kuin pyy maailman lopulla koko ajan ja totta kai, kun ei ole mitään sanomista. Sekin, mitä siellä on sanottu, ed. Kekkonen, on hakemalla ja väkisin jostakin haettu.

Pohjoismaiden neuvoston työ ei ole myöskään pystynyt auttamaan vähääkään siinä, mistä on monta kertaa puhuttu: Ruotsissa asuvien suomalaisten asemaa. He ovat siellä kerjäläisen asemassa olleet vuosikymmenet ruotsalaisten kiduttamina tietyllä tavalla henkisesti ja taloudellisesti verrattuna siihen, mitä meillä on. Näin täytyy ollakin, suomalainen yhteiskunta on sivistysvaltio, Ruotsi ei siinä tapauksessa ole. Mutta mitään hyvää ei ole saatu näissä neuvotteluissa. Ei ole saatu myöskään eläkeläisten verotuskysymystä vieläkään kuntoon näissä neuvotteluissa, vaikka joka vuosi sen on pitänyt näissä neuvotteluissa olla.

Mitä tällaisella koalitiolla tekee? Ei yhtään mitään. Jos sillä jotakin tehdään, silloin sen toimintaperiaatteet pitää uudistaa täydellisesti nykyäkaa vastaaviksi, toisin sanoen kylvää uudella siemenellä, että alkaa tulla kunnon ruista ja paljon jyviä. Tällä tavalla Pohjoismaiden neuvoston ja pohjoismaiden yhteistyön pitää tulevaisuudessa edetä.

Nämä ovat maallikon näkemykset, ja tiedätte, kansanedustajat, varmaan, että minä olen oikeassa. Tänä päivänä siinä ei ole mitään muuta hyvää kuin se, että silloin kun kokoonnutaan täällä ja tarvitaan eduskunnan istuntosali kokouspaikaksi, me saamme lomaa. Se on ainoa hyvä vaali tässä asiassa. Eivät nämä kovin kaksisia sanontoja kyllä ole, mutta sanotaan asiat niin kuin ne ovat. 40 vuotta on kätelty, mitään ei ole saavutettu, vaan etäännytty yhä kauemmaksi toisistaan. Ei ole saatu yksityisten kansalaisten osalta mitään aikaan eikä kansainvälisesti.

Nyt on sitten ”pohjoinen ulottuvuus”, joka on samanlainen juuri kuin ”ydinaseeton Pohjola”. Siitä puhutaan kymmeniä vuosia, kukaan ei edes tiedä, mikä se on, mutta se on hieno sana, ed.

Löv. ”Pohjoinen ulottuvuus”, minäkin ymmärrän sen, että se on hieno sanonta.

Lopuksi, herra puhemies, vaikka tämä on ihan eri asia, mutta ed. Norrback, jota suuresti arvostan, vaikka en voi häntä tietysti eikä hänkään tietysti minua ystäväkseen sanoa, sanoi täällä viimeksi hienosti, että meillä on hieno asia Eurooppaan vietäväksi: ”pohjoismainen hyvinvointivaltion malli”. Kyllä minä sanon, hyvät ystävät, että siinä ei ole paljon viemistä. Hyvinvointi on mennyt ja menee lisää. Ei jää kuin ”pohjoismainen malli”, mikä se sitten onkin. Turha on siitäkään puhua, koska sekin on samanlainen vähän kun ”ydinaseeton Pohjola”, joka on nyt muuttunut ”pohjoiseksi ulottuvuudeksi”. Muutetaan tämä ”pohjoismaisen hyvinvointivaltion malli”. Annetaan sille joku toinen nimi, niin se elää taas muutaman vuoden tässä sanankäytössä.

Ed. H. K o s k i n e n : Herra puhemies! Viime perjantaina ja myös tänään on useissa puheenvuoroissa kuvattu asiallisesti ja mielestäni varsin hyvin Pohjoismaiden neuvoston työkenttää ja sen merkitystä, ja viimeksi sitä merkitystä omalla persoonallisella tavallaan kuvasi ed. Aittoniemi. (Ed. Aittoniemi: Minä puhun totuutta!) — Totuus on suhteellinen käsite näköjään. (Ed. Aittoniemi: Sen takia se on persoonallista!) — Itse nostan esiin kaksi asiaa, jotka koen tärkeiksi Pohjoismaiden neuvoston työssä.

Katson ensiarvoiseksi, että PN:ssä teemme voitavamme maanosamme työllisyystilanteen parantamiseksi. Siitähän me olemme keskustelleet varsin paljon Pohjoismaiden neuvostossa. Mielestäni ei riitä, että me keskustelemme neuvostossa, vaan neuvoston niiden jäsenmaiden, jotka ovat myös EU:ssa, eli Ruotsin, Suomen ja Tanskan täytyy myös EU:ssa Pohjoismaiden neuvoston nimissä ottaa työllisyyskysymys esiin ja pyrkiä joka tilanteessa hoitamaan asiat niin, että meille ja varmasti jokaiselle muulle Pohjoismaalle ehkä Norjaa lukuun ottamatta, missä työttömyys on lähes nolla, sekä myös muille EU-maille tärkeä työllisyyskysymys otetaan siellä esille.

Toinen tärkeä, mielestäni erittäin tärkeä, seikka koskettaa Itämerta ja Itämeren tilannetta ja ympäristökysymystä sen osalta. Itämerihän on lähes kaikkien Pohjoismaiden neuvoston jäsenvaltioiden asia, ei kaikkien, koska Islantia, Grönlantia ja Färsaaria, jotka ovat neuvostossa mukana, se ei kosketa, mutta lisäksi Itämeri on Baltian maiden, Venäjän, Puolan ja Saksan yhteinen

asia. Olen ehdottomasti sitä mieltä ja jopa pidän kaikkein tärkeimpänä Pohjoismaiden neuvoston asiana, että me todella syvennymme ja paneudumme Itämeren kunnostamiseen, saasteiden päästämisen lakkauttamiseen tähän meille erittäin tärkeään vesistöön. Kun tämä asia saadaan kuntoon, niin kuin toivon, että joskus sen saamme, se on kyllä suuresta merkityksestä koko Pohjoismaille ja nimenomaan myös Pohjoismaiden neuvostolle. Silloin varmasti ed. Aittoniemikin toteaa, että Pohjoismaiden neuvosto on saanut jotain hyvää aikaa. (Ed. Aittoniemi: Onhan sitä Itämerta ruopattu jo 40 vuotta!) — Ruoppaus ja kunnostaminen ovat mielestäni kaksi aivan eri asiaa.

Lopuksi palaan viime perjantain puheenvuoroihin ja lähinnä ed. Elon puheenvuoroon. Hän toi puheenvuorossaan esiin, että Suomi Pohjoismaiden neuvostossa enemmän kuin rakentaa yhteistyötä on eripuraisuuden synnyttäjä, eripuraisuuden esiinnostaja. Hän peräänkuulutti yhteistyötä. Tähän varmasti jokainen mielellään yhtyy, että yhteistyötä pitää parantaa ja monipuolistaa.

Kuitenkin ed. Elon arvostelun aikana mieleeni nousi Suomen käyttäytyminen siinä vaiheessa, kun tanskalainen sosialidemokraatti, Eurooppavaliokunnan puheenjohtaja Ole Stavad esitti varsin oudon mielipiteen Suomen harjoittamasta politiikasta ja erityisesti meidän itäpolitiikastamme. Ed. Elo ei ole paikalla, mutta ei kai Elokaan voi olla sitä mieltä, että Suomen olisi pitänyt hyväksyä Stavadin mielettömät kannanotot hiljaisuudella. Sen sijaan katson, että juuri tämäntapaissa kysymyksissä pohjoismainen yhteistyö ei voi olla sitä, että lähdetään arvostelemaan toista tai jotakin Pohjoismaiden yhteistyöjäsenmaata erittäin arveluttavin sanakääntein. Tosin Stavad, kun meillä asiasta nousi melu, pyysi kohteliaasti anteeksi, mutta tapahtunut, mikä tapahtunut.

Ed. K e k k o n e n : Herra puhemies! Ed. Aittoniemi sanoi useaan otteeseen, että Pohjoismaiden neuvosto on vailla merkitystä. Ajatus sisältää sellaisen kummallisen harhan, johon olen törmännyt ed. Aittoniemen puheissa useamminkin, että jos jossain ei ole kauhea riita meneillään, se on merkityksetöntä. Minä kääntäisin asian täsmälleen päinvastoin. Minusta Pohjoismaiden neuvoston merkitys on juuri siinä, että se toimii niin sivistyneellä tavalla, että se toimii ilman sitä poliittista rähinää, jota me täällä valitettavasti joudumme useasti sietämään, ylipäättänsä että on

olemassa sellaiset keskusteluyhteydet, niin kuin Pohjoismailla keskenänsä ovat.

Tässä suhteessa ei pidä väheksyä tietenkään kielikysymystä, siis sitä, että Suomessa osataan ruotsia edes sen verran kuin tällä hetkellä osataan. Kovin suotavaa olisi, että ruotsin kielen asema ei tästä heikkenisi. Suorastaan välttämättä on se, että siihen kielikirjoon, mitä me Suomessa hallitsemme ja osaamme, kuuluisi yhä edelleenkin ruotsin kieli toisena kotimaisena kielellä ja tämä englannin kielen ylivalta, jonkinlainen kieli-imperialismi, mikä englannin kieleen tällä hetkellä liittyy, hiukan tasaantuisi. Suomalaisyksinkertaisesti ei ole varaa sellaiseen kielipuolisuuteen, että me emme osaisi pohjoismaisia kieliä tai ainakin yhtä pohjoismaista kieltä eli ruotsia, joka on meidän toinen kieleemme.

Ed. Aittoniemi sanoi puhuvansa totuutta, mutta kun häntä siitä hiukan ojennettiin, hän sanoi, että totuus onkin suhteellinen käsite. Tällä tavalla tietysti kaikki on suhteellista, mutta, ed. Aittoniemi, kun vanhat antiikin hyveet olivat totuus, hyvyys ja kauneus, niin ei suhteellisteta niitä kaikkia. Muutenhan tässä keskustelussa ei ole mitään järkeä. (Ed. Aittoniemi: Totuus on persoonallista, minä sanoin!)

Mitä sitten tulee ”pohjoiseen ulottuvuuteen”, oikeastaan tämän takia, herra puhemies, pyysin tämän puheenvuoron näinkin pitkänä. Ed. Aittoniemi sanoo, että ”pohjoinen ulottuvuus” ja ”ydinaseeton Pohjola” ovat ikään kuin sama asia, joilla kummallaan ei ole merkitystä, tähän ei pidä, ed. Aittoniemi, lainkaan paikkaansa.

Ensinnäkään ne eivät ole sama asia. Ne ovat hyvin eri asioita. Ne ovat syntyneet hyvin eri aikoina. Ne ovat syntyneet täysin erilaisissa historiallisissa olosuhteissa. Kun me puhumme ”pohjoisesta ulottuvuudesta”, me puhumme osasta Eurooppaa, Euroopan unionia. Kun me aikoinaan puhuimme ”ydinaseettomasta Pohjolasta”, se käsite syntyi aikana, jolloin meidän toisella puolellamme oli maailman supervalltoista toinen. Hyvin lähellä pohjoisessa, itse asiassa pienen yhteisen rajanpätjän takana, oli Nato-maa Norja, jonka rannoilla liikkui sen kaltaiset asearsenaalit, jotka loivat pohjaa sille hyvin perusteelliselle pohdinnalle, mitä aikoinaan 60-luvulla harrastettiin ydinaseettomasta Pohjolasta.

Kun ed. Aittoniemi sanoo, että pohjoismaisella yhteistyöllä yleensä eikä tällaisella toimintakertomuksella erityisesti ole mitään merkitystä, niin se on kyllä kohtuuton havainto siitä historiasta, mikä Pohjoismaiden neuvostolla on. Tässä mielessä huomaa kyllä, että ed. Aittoniemi

on jossain määrin paasikiviläinen. Presidentti Paasikivi suhtautui hyvin epäluuloisesti Pohjoismaiden neuvostoon, kuten kaikkeen kansainväliseen yhteistyöhön, ja se lähti juuri siitä vanhasuomettelaisesta ajattelusta, mitä ilmeisesti ed. Aittoniemikin edustaa, että jos kumartaa jonnekin, niin sitten väistämättä pyllistää jonnekin toisaalle. Mutta hänen seuraajansa, presidentti Kekkonen jo pääministerinä ollessaan ryhtyi erittäin voimakkaasti ajamaan Suomen liittämistä Pohjoismaiden neuvostoon, kuten myös YK:hon.

Jos täällä nyt ed. Aittoniemen suhteellista-kaan totuutta oikein vakavasti otetaan, niin tästä kaikestahan seuraa, että ed. Aittoniemi on kaikkia näitä ratkaisuja vastaan, kun me muut nyt ainakin täällä kansanvaltaisella puolella olemme suurin piirtein sitä mieltä, että nämä ratkaisut ovat olleet isänmaalle onneksi.

Arvoisa herra puhemies! Haluaisin vähän Aittoniemen provosoimana, myönnän sen, herra puhemies ...

Ensimmäinen varapuhemies:
Ed. Kekkonen, hän on edustaja Aittoniemi!

Puhuja: ... herra puhemies, ed. Aittoniemen provosoimana — pyydän anteeksi tätä lipsahdusta — siis ed. Aittoniemen provosoimana ottaa kolme hyvin erilaista asiaa esiin, joilla kaikilla on merkitystä.

Ensimmäiseksi hyvin läheinen asia on se, että noin vuosi sitten perustettiin työryhmä, jonka tehtävänä oli valottaa lasten asemaa Pohjolan lähialueilla YK:n lasten oikeuksien sopimuksen pohjalta. Siis me astuimme ikään kuin YK:n tehtäviin auttaaksemme niitä lapsia, joilla on kurjat olot luhistuneiden kommunistimaiden raunioilla tällä hetkellä. (Ed. Aittoniemi: Mitä se on saanut aikaan?) — Se on saanut sen aikaan, että huomio on kiinnittynyt tähän polttavaan ongelmaan aivan eri tavalla kuin se muutoin olisi kiinnittynyt, ei vain täällä Suomessa vaan kaikissa Pohjoismaissa ja yleisestikin ottaen Itämeren piirissä. Minusta se on suoritus ja saavutus, jonka kyllä ansaitsee noteerata myönteisellä tavalla.

Toinen seikka, josta haluaisin myös sanoa, jota täällä juurikaan ei ole käsitelty. Kyllä pohjoismainen kulttuurikonferenssi, joka pohdiskeli pohjoismaista kulttuuria kansainvälistymisen paineessa ja globaalisuuden vaikutuksia pohjoismaiseen yhteistyöhön, jopa pohjoismaiseen identiteettiin, teki sekin hyvin tärkeätä työtä. Kyllä se

sijoitti meidät sellaiseen kontekstiin, yhteyteen, jossa meidän on ollut erinomaisen hyvä olla. Kyllä pohjoismainen hyvinvointimalli, ed. Aittoniemi, yhä edelleenkin on olemassa, ja kyllä sitä pohjoismaista hyvinvointimallia kannattaa puolustaa.

Olen havainnut, että jopa ääriivasemmisto, joka kutsui pohjoismaista hyvinvointimallia sosiaalifasismiksi vielä muutama vuosi sitten, nykyisin vannoo pohjoismaisen mallin nimiin niin, että oikein ulkopuolista hirvittää. (Ed. Aittoniemi: Totta kai, kun se kävelee kokoomuksen käsipuolella!)

Kun pohjoismainen kulttuurikonferenssi tapahtui, oli aivan selvästi nähtävissä siinäkin konferenssissa se seikka, että pohjoismaisuus on jotakin enemmän kuin tällaiset toimintakertomukset, jotakin enemmän kuin sarja kokouksia. Kyllä se on pohdiskelua yhteisen yhteiskuntakäsityksen, yhteisen moraalin, yhteisen uskonnonkin pohjalta. On valtava määrä erittäin suuria asiakokonaisuuksia, jotka ovat itsestäänselvyyskysymyksiä, jotka eivät muodosta kynnyksiä, vaan pystytään puhumaan suoraan asioista.

Toistan sen, minkä äsken sanoin, että minusta on tavattoman tärkeätä se, että maailmassa on sen kaltaista yhteistyötä, joka ei sisällä rähinää kaiken aikaa. Sellainen yhteistyö on itse asiassa, ed. Aittoniemi, tämän maailman pelastus, jos tässä nyt jokin voisi olla.

Yliä, arvoisa herra puhemies, ihan lopuksi se kolmas asia, joka on tärkeä ja jonka haluan ottaa esille ja josta täällä jo paljon on puhuttu: Kun teemakokousta pidettiin Pohjolan ja sen lähialueiden turvallisuudesta, tämän päätöksen pohjana olivat puheenjohtajistossa käsiteltävänä olleet turvallisuuspoliittiset ehdotukset, ja puheenjohtajisto halusi antaa kokouksessa aikaa keskustella perusteellisesti Pohjolan ja sen lähialueiden turvallisuuspolitiikasta. Näin Pohjolasta on tullut omalta osaltaan tämän maapallon kolkan vakauttava tekijä sanan hyvin tärkeässä, lähes parhaassa merkityksessä. (Ed. Aittoniemi: Missä se näkyy?)

Kun pääpuheenvuoron tässä kokouksessa piti Suomen pääministeri ja kun muista puhujista voidaan mainita Venäjän varaulkoministeri, Naton apulaispääsihteeri, niin se osoittaa kyllä, millä tasolla Pohjoismaissa toimitaan. Kun osanottajien oli kertynyt yhteensä yli 400, niin sekin kertoo jotain tämän toiminnan paitsi tärkeydestä myös laajuudesta. Tämä tapaaminen nimittäin oli ensimmäinen sellainen korkean tason tapaaminen, jossa Naton laajentumisesta voitiin kes-

kustella Naton Madridin huippukokouksen jälkeen.

Eli kolme asiaa halusin tässä painottaa: lasten oikeudet, lasten asema; kulttuuri, yleensäkin kulttuuripolitiikka, identiteetti, joka Pohjoismaissa vallitsee on todellisuutta; ja ehkä tärkeimpänä kuitenkin kaikista se turvallisuuspoliittinen pohdiskelu, jota Pohjolan alueella käydään ja jota varten on rakennettu erilaisia muotoja, sellaisia muotoja, joissa pääministeritaso käy pohtimassa vakavia asioita.

Ed. P. Leppänen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. M. Pohjola: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi totesi, että pohjoismainen yhteistyö on merkityksentöntä. Tiedän, että moni ajattelee hänen laillaan. Minusta tällainen ajattelu perustuu pikemminkin ennakkoluuloon kuin kokeemukseen.

Toki on niin, että Euroopan unionin aikana pohjoismainen yhteistyö on saanut uuden luonteen. Se on ollut aikaisemmin erityisen paljon kulttuurin luomista, kulttuurin vaalimista. Voisi todeta, että se on ollut monella tavalla ainutlaatuista maailmassa. Otettakoon esimerkiksi Schengenin sopimus, jota nyt Euroopan unioni on ajamassa sisään. Pohjoismaiden välillä sama käytäntö on ollut pitkään vallitseva. Tämä osoittaa, millaiset suhteet täällä pohjoisessa maankolkassa näillä mailla on ollut.

Pohjoismaiden yhteistyö on edelleen myös kulttuuriperinnön vaalimista, ja tällä hetkellä siihen sisältyy myös Euroopan unionissa pohjoinen ulottuvuus, joka on tullut esille. Se on Itämeren suojelua, mutta voidaan sanoa, että kaikessa eurooppalaisessa yhteistyössä Pohjoismaat usein muodostavat eräänlaisen oman sisärenkaan ja hahmottavat siinä ikään kuin yhteiset näkemyksensä ja etenevät eteenpäin.

Voisin sanoa, että Suomelle on ollut onni, arvoisa puhemies, että se on saanut kuulua niin humaaniin, sivistyneeseen ja demokraattiseen joukkoon kuin Pohjoismaat ovat.

Ed. M e t s ä m ä k i: Arvoisa puhemies! Pyydin puheenvuoron ed. Aittoniemen puheenvuoron jälkeen ja voin nyt tässä todeta, että ed. Aittoniemi näyttää olevan aika yksin täällä mielipiteineen, ja ilmeisesti ei järin paljon tule tukea näille mielipiteille, jotka katsovat, että Pohjoismaiden neuvostossa tehty työ on täysin merki-

tyksetöntä ja varsinaista pohjoismaista yhteistyötä ei olisi olemassa.

Pohjoismainen yhteistyö tapahtuu niin monella tasolla ja niin monen verkon kautta, että tämä parlamenttien välinen yhteistyö, jota me nyt käsittelemme, on loppujen lopuksi vain hyvin pieni osa tätä kokonaisuutta. Kun se on nyt tarkastelun kohteena, niin tarkastellaan.

Missään muualla maailmassa minun tietojeni mukaan ei ole vastaavanlaista parlamenttien välistä yhteistyötä kuin Pohjoismaissa. Missään muualla ei kokoonnuta tällä tavalla, keskustella yhteisistä asioista, pohdita ja mietitä parlamenttien välillä asioita kuin Pohjolassa tehdään. Se on jo arvo sinänsä. (Ed. Aittoniemi: EU-maat!) — Se on toinen asia. Tämä on toisenlaista yhteistyötä.

Ed. Kekkonen puhui lasten asemasta. Ottaisin esiin uuden ulottuvuuden, joka on tullut mukaan pohjoismaiseen yhteistyöhön. Se on Itämeri ja lähialueet. Pohjoismaat tekevät erittäin hyvää työtä lähialueilla tällä hetkellä, tuovat sinne uusia ideoita, vievät niin sanottua pohjoismaista hyvinvointivaltiota myös naapureille. (Ed. Aittoniemi: Ei sitä ole olemassa!) — Se on olemassa edelleenkin, ei pohjoismainen hyvinvointivaltio mihinkään ole kadonnut.

Toinen asia on Itämeren ja lähialueiden ympäristöongelmat. Pohjoismaiden neuvosto tekee erittäin hyvää työtä myös näiden ongelmien ratkaisemiseksi. Se ei ole mitenkään tarpeeton, ed. Aittoniemi. Päinvastoin sille löytyy edelleen uusia tehtäviä.

Ed. K a l l i s: Arvoisa herra puhemies! Kyllä Suomi menettäisi paljon, jos emme olisi Pohjoismaiden neuvostossa mukana. Kyllä Pohjoismaiden neuvosto on antanut Suomelle, sen nuorisolle, koko Suomen kulttuurille erittäin paljon.

Mielestäni merkittävin tapaus viime vuodelta Suomen kannalta oli se, että Pohjoismaiden neuvoston ruotsalaisten aloitteesta suomen kieli sai vähemmistökielen statuksen Ruotsissa. Herää kysymys, olisiko tämä onnistunut, mikäli yhteistyö PN:ssä ei olisi ollut niin tiivistä kuin se on ollut. Siis suomen kielen asemaa ajoivat ruotsalaiset sen jälkeen, kun suomalaiset olivat informoineet heitä sen tärkeydestä. Kun ajattelee kaikkia niitä nuoria, jotka ovat saaneet työpaikan Nordjobin kautta, niitä on tuhansia. Nord-Plus, suomalainen opiskelija voi opiskella Norjassa, Ruotsissa, voi olla lukukauden siellä. Kaikki opinnot luetaan hyväksi Suomessa. Kyllä se avartaa ja kyllä se on jotakin, minkä koko yhteiskunta hyväksyy.

Eurooppa-valiokunnan kautta on yritetty myös toimia niin, että Brysselissä meidän virkamiehemme olisivat tiiviimmässä yhteistyössä, kun käsitellään EU-direktiivejä, jotka koskevat kaikkia Pohjoismaita suurin piirtein samalla lailla. Eli erittäin rikasta ja hedelmällistä tulosta me olemme saaneet nauttia siitä, että olemme tässä olleet mukana. On valitettavaa, jos kielteisiä lausuntoja tällaisesta työskentelystä annetaan.

Ed. Kiljunen: Arvoisa puhemies! En tullut tänne puhujakorokkeelle sen vuoksi, että minulla on kieltämättä jäänyt puhumisen viritys päälle siltä osin, että eilinen keskustelu jollain tavalla kuoleutui liian aikaisin. Ainakin henkilökohtaisesti olisin mielelläni puhunut niistäkin aiheista.

Meillä on nyt Pohjoismaiden neuvosto keskustelun alla, ja halusin oikeastaan sen vuoksi ottaa tämän aiheen myös keskustelun alle, että tässä on eräitä puheenvuoroja, joissa ilmiselvästi aliarvioitiin Pohjoismaiden neuvoston työtä. Toisaalta ei ehkä ole nähty niitä uusia ulottuvuuksia, joihin Pohjoismaiden neuvoston tasolla toimiva organisaatio on haasteellisesti vastaa-massa. Se uusi ulottuvuus tietysti Pohjoismaiden neuvoston kannalta 90-luvulla on muuttunut toimintaympäristö.

Aivan itsestäänselvästi Pohjoismaiden keskinäinen kanssakäyminen, se tiivis, jo historiallisesti muotoutunut kanssakäyminen sai uusia muotoja sen jälkeen, kun kylmän sodan Eurooppa purkautui, ja ennen kaikkea sen jälkeen, kun Suomi ja Ruotsi liittyivät Euroopan unioniin, jossa Tanska oli jo aikaisemmin ollut mukana. Tämä on johtanut tietysti siihen, että Pohjoismaiden neuvoston tasolla tapahtunut Pohjolan maiden keskinen yhteistyö joutui hakemaan uusia tehtäväalueita, uusia ulottuvuuksia. Jopa se näkyi itse Pohjoismaiden neuvoston rakenteessa.

Se näkyi sikäli rakenteessa, että valiokuntatyö määriteltiin uudelleen. Nykyisinhän se tapahtuu pääsääntöisesti kolmen valiokunnan puitteissa. Perinteinen Pohjola-valiokunta kattaa niitä toiminnan alueita, jotka aikaisemmin olivat Pohjoismaiden neuvoston varsinaista leipätyötä. Sen lisäksi perustettiin kaksi muuta valiokuntaa, toisaalta niin sanottu lähialuevaliokunta, jossa kiinnitetään huomiota siihen seikkaan, joka täällä useissakin puheenvuoroissa tuli esille. Viimeksi ed. Metsämäen puheenvuorossa viitattiin yhteistyöhön, jota Itämeren alueen puitteissa joudumme Itämeren itärannan kanssa tekemään, jota on

syitä tehdä ja joka on monessa mielessä äärimmäisen merkittävää.

Kolmas valiokunta Pohjoismaiden neuvoston puitteissa on Eurooppa-valiokunta. Tässä, arvoisa puhemies, on se seikka, jonka vuoksi halusin tämän puheenvuoron varsinaisesti käyttää. Eurooppa-valiokunta rakennettiin käsittelemään Pohjoismaiden neuvoston puitteissa niitä kysymyksiä, joita läntisen Euroopan integraatiossa tulee esille ennen kaikkea tietysti Euroopan unionin puitteissa, jolloin Suomen, Ruotsin ja Tanskan edustajat voivat yhdessä Norjan ja Islannin edustajien kanssa pohtia niitä kysymyksiä, jotka Euroopan unionin agendalla ovat.

Tässä suhteessa, arvoisa puhemies, näkisin tietyn rakenteellisen ongelman. Itse olen nimenomaan Pohjoismaiden neuvoston Eurooppa-valiokunnan jäsen ja pystyn tunnistamaan tämän rakenteellisen ongelman. Ongelma on se, että Eurooppa-valiokunnassa Pohjoismaiden neuvoston puitteissa valitettavasti ei istu säännönmukaisesti — sattumanvaraisesti kyllä istuu mutta ei istu säännönmukaisesti — Pohjoismaiden, ennen kaikkea Ruotsin, Tanskan ja Suomen, niin sanottujen Eurooppa-valiokuntien jäseniä. Tämä on johtanut siihen, että Eurooppa-valiokunnassa Pohjoismaiden neuvoston puitteissa ei välttämättä ole paras kompetenssi jäsenmaiden parlamenteista paikalla.

Siksi olisin itse asiassa ehdottamassa, että seuraavassa vaiheessa, kun Pohjoismaiden neuvoston valiokuntarakennetta mietitään uudelleen ja ennen kaikkea nimityksiä tehdään, pyrittäisiin siihen, että itse asiassa Suomen puitteissa Eurooppa-valiokuntaan tulisi nimettäväksi nimenomaan suuren valiokunnan jäseniä. Silloin suuren valiokunnan kautta Euroopan unionin asioihin sisään ajautuneet, niitä asioita käsitelleet kansanedustajat voisivat luontevasti myös Pohjoismaiden neuvoston Eurooppa-valiokunnan puitteissa käsitellä kollegojensa kanssa asioita. Minusta tämä olisi erinomaisen tärkeä periaateratkaisu, joka pitäisi ehkä Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa tehdä, että Pohjoismaiden neuvoston Eurooppa-valiokuntaan nimettäisiin vain meidän omien maittemme parlamenttien EU-asioita käsitteleviä kansanedustajia.

Arvoisa puhemies! Vielä olisin yhden asian ottanut esille. Sekin liittyy oikeastaan ed. Metsämäen esille tuomaan seikkaan siitä, onko maailmalla olemassa vastaavia järjestelmiä, naapurimaiden tai tietyn alueen parlamenttien välisiä yhteistyöelimiä. Niitä kyllä löytyy, mutta tämä pohjoismainen yhteistyö epäilemättä, aivan ku-

ten ed. Metsämäki totesi, on poikkeuksellista luonteeltaan. Se on myös johtanut konkreettisiin uudistuksiin monilla osa-alueilla, johtanut muun muassa lainsäädännön harmonisointiprosesseihin. Se on hyvin merkittävää ja tärkeitä ja rekiseroitävää.

Hyvin mielenkiintoinen esimerkki, ja sen hulan tähän lopuksi sanoa, on se, että Keski-Amerikan maissa kolme vuotta sitten, kun rauhanprosessi oli edennyt sillä tavalla, että nämä yhteiskunnat olivat tulleet stabiilimmiksi ja nimenomaan demokraattinen vallankäyttö oli tullut hallitsevaksi kaikissa Keski-Amerikan maissa, on luotu Keski-Amerikan maiden parlamentti. Sieltä käsin on oltu yhteydessä Suomen eduskuntaan nimenomaan siitä näkökulmasta, voitaisiinko Pohjoismaiden neuvoston mallia ottaa käyttöön Keski-Amerikan, jossa on pieniä valtioita, parlamentin työtä tehostettaessa ja sen työtä rakennettaessa. Tämä yhteistyö on nyt rakentunut niin pitkälle, että Pohjoismaiden neuvostossa on käsitelty, kuinka tiivistetään näiden kahden alueellisen parlamentaarisen yhteistyöverkoston suhteita. Siinä lähtökohtana on nimenomaan se, että Keski-Amerikassa pyritään ottamaan oppia ja osviittaa siitä yhteistyöstä, jota Pohjoismaissa, ed. Aittoniemi, on tehty. Sillä on kieltämättä selkeä esimerkkivaikutus kansainvälisesti, ja se on syytä jotenkin tunnustaa.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ed. Kiljunen jo tavallaan vastasi puolestani siihen, onko muualla maailmassa parlamenttien välisiä yhteistyökoostumuksia. Niitä on tavattoman paljon, ja ne ovat huomattavasti harmonisempia kuin esimerkiksi Pohjoismaiden kesken, missä ovat kaikki asiat hajallaan eri maissa kuin mäkinen ja jokisen eväät. Yksikään Pohjoismaista ei esimerkiksi Eurooppa-politiikassaan toimi harmonisesti samalla tavalla, vaikka niin välttämättä pitäisi tällaisella alueella tehdä. Se on täysin hajallaan. Siinä ei ole mitään puolustettavaa.

Mitä tulee kielikysymykseen, sehän on valtava rasite. Koululainen kuljettaa repussa, vaikka se muutenkin on täynnä, vuosikaudet, jopa kymmenen, toistakymmentä vuotta kirjaa, opettelee ruotsin kieltä, jolla ei pärjää muualla kuin Pohjoismaissa, ei missään muualla. Oppilaan aikuistuttua taito hänen päästään pikkuhiljaa katoaa ja hän ei muista yhtään tala svenska sen jälkeen, kun on muutama vuosi kulunut, koska hän kohdistaa jatko-opintonsa elämän tarpeen mukaisesti englantiin, ranskaan, ehkä kiinan kieleen ja saksaan, tällaisiin kieliin, joilla

on merkitystä. Mutta tästä suomalaisten hölmöläisten hulluudesta siinä, että pakotetaan lapset lukemaan ruotsin kieltä, vaikkei siitä ole mitään hyötyä, pitäisi päästä, koska ihmiset Ruotsin puolella nauravat suorastaan suomalaisten hölmöilylle.

Mitä tulee yhteistyöhön Pohjoismaissa, ruotsalaiset ovat niin kauan kyllä hyviä ystäviä, kuin se on heille hyväksi, mutta katsotaanpa EU-jäsenyyshakemuksen jättämistä. Vetivät välistä, kun jättivät sen. Siinäkin oli tietty hyötytarkoitus. Suomesta ei välitetty mitään. Samanlaista touhua oli 1939—1940, kun Suomi oli hädässä. Kansainvälisesti olisi Suomea autettu, mutta Ruotsi kielsi läpikulkuluvan, vaikka tiesi, että pieni maa tappelee jättäjästä vastaan. Miten tällaisista valtioista on silloin yhteistyökumppaniksi myöskään 90-luvulla? Se tiedetään jo ennestään.

Ed. Hurskainen: Arvoisa puhemies! Eri puheenvuoroissa on tuotu esille se, että pohjoismainen yhteistyö olisi historiaa ja että Pohjoismaiden neuvostokin voitaisiin lakkauttaa. Minusta väitteet ovat tuulesta temmattuja. Ne henkilöt, jotka eivät tunne Pohjoismaiden neuvoston työskentelyä, voivat sanoa näin. Esimerkiksi Pohjoismaiden neuvostossa organisaatiouudistus on vaikeuksien jälkeen jo löytämässä roolinsa. Aiemminhan itsekkin kritisoin tilannetta kovasti, mutta nyt näyttää siltä, että Pohjoismaiden neuvoston uusi rooli on löytymässä.

Missään muualla Euroopan alueella ei ole niin toistensa kaltaisia valtioita kuin Pohjoismaat ovat. Meillä ovat taloudellinen tilanne, elinkeinolämän rakenne, sosiaaliturva, myös lainsäädäntömme lähestulkoon samanlaisia, samoin kulttuuriperintö on hyvin pitkälle samanlainen eri Pohjoismaissa. Niinpä myös tavoitteemme unionissa ovat hyvin saman tyyppisiä. Näin ollen Pohjoismaat löytävät pohjoismaisella tasolla toinen toisensa, mutta myös useassa Euroopan unionin tasolla tapahtuvassa asiassa Pohjoismaat voivat yhteistyössä olla ajamassa näitä asioita.

Monessa puheenvuorossa on otettu esiin Suomen aloite Euroopan unionin pohjoisesta ulottuvuudesta. Sehän on saanut erittäin laajaa tukea Euroopan unionissa, mutta se on saanut tukea myös unionin ulkopuolelta. Pohjoinen ulottuvuus nähdään koko unionin asiana eikä ainoastaan alueellisena pohjoismaisena kysymyksenä, mistä me tietenkin voimme olla erittäin tyytyväisiä.

Ed. Lahtela: Arvoisa herra puhemies! Pohjoismainen yhteistyö tietysti siinä vaiheessa pikkuisen jakautui, kun kaikki maat eivät liittyneet EU:hun, mutta siitä huolimatta, kun miettii tätä kokonaisuutta, kyllä tässä hirveän paljon hyvää on ja tätä pitää kehittää yhä edelleen. Kyllä hedelmät ovat nähtävissä, minkä edelliset puhujat ovat todenneet.

Jos mietitään tilannetta, että meillä ei olisi ollut pohjoismaista yhteistyötä, luulen niin, jotta meillä Suomessa olisi jotkut asiat mahdollisesti huonommin. Nyt on menty tasajalkaa vaikkapa sosiaaliturvan puolella, on harmonisoitu ja pyritty saman tyyppiseen ajatteluun. On tavallaan kilpailtu sosiaalisesta turvallisuudesta. Ei ole haluttu jäädä huonommaksi. Toivon mukaan tämä toimisi myös niinpäin, että kun nyt ollaan purkamassa talousvaikeuksien takia monia asioita, se toimisi myös hidastimena ja kilpailtaisiin siitä myös yhä edelleen, kenellä on korkea sosiaalisen turvallisuuden taso. Pidetään heikommista huolta eikä lähdetä sellaiseen joissakin muissa maissa vallalla olevaan ajatteluun, jotta isketään vain köyhät kyykkyy.

Tätä pitää pelätäkin siinä vaiheessa, jos vielä käy onnettomasti, että porvarit tulevissa vaaleissa voittavat. Se voi tarkoittaa tuollaisia ed. Aittoniemen kaltaisia ajatuksia, että mahdollisesti pohjoismainen yhteistyökin saattaa rapistua ja köyhät todella isketään kyykkyy.

Ed. Kiljunen: Arvoisa puhemies! Kaikkia täällä eduskunnassa käytettyjä puheenvuoroja ei pitäisi ottaa ylivakavasti, mutta kyllä ed. Aittoniemen puheenvuorot ehkä ansaitsevat kuitenkin täydentäviä huomioita etenkin erältä osin.

Hän viimeksi käytti puheenvuoron ymmärtääkseni sen, niin sanottua pakkoruotsia vastaan hyvin voimallisin sanakääntein oivaltamatta oikeastaan sitä syvällistä, merkityksellistä lähestymistapaa, mikä Suomessa on sen suhteen, että meillä on kaksi virallista kieltä maassa. Epäilemättä pohjoismaisen yhteistyön kannalta, kun me puhumme Pohjoismaiden neuvostosta, nimenomaan se, että suomalaiset osaavat ruotsia, on tarpeen pohjoismaisessa yhteistyössä, kun me tiedämme, että se rakentuu hyvin pitkälle ruotsin kielen tai skandinaaviskan varaan. Siinä suhteessa se kulttuuriyhteys, mikä Pohjolassa on, olennoituu myöskin ruotsin kielen ympärille. Tämä ei kuitenkaan ole se varsinainen syy, minkä takia Suomessa ruotsia opiskellaan.

Varsinainen syyhän liittyy tietysti siihen, että meillä on ruotsinkielinen vähemmistö ja maassa

on kaksi virallista kieltä. Kuten ed. Aittoniemi hyvin tietää Suomen historiasta, meillä oli viime vuosisadalla tilanne, jossa nämä kaksi eri kieliryhmää olivat hyvin voimakkaasti vastakkain. 30-luvulla meillä oli vielä aitosuomalaista uhoa, jota nyt ed. Aittoniemi tänä päivänä täällä edustaa. Tässä suhteessa voidaan sanoa, että meillä on ollut potentiaalinen hyvinkin vaikean konfliktin paikka, joka olisi tavallaan kielikysymyksen ympärille ryhmittynyt.

Se että me olemme pystyneet rakentamaan harmonisen hyvinvointiyhteiskunnan Suomeen, rakentuu pitkälle sen varaan, että olemme tunnustaneet näille molemmille kieliryhmille niiden aseman yhteiskunnassa ja olemme turvanneet vähemmistökielen asemat ja oikeudet täysimääräisesti. Se on esimerkkivaikutus myöskin kansainvälisesti. Ed. Aittoniemi tietää vallan mainiosti, että jos me puhumme eurooppalaisista konflikteista tänä päivänä, ne ovat hyvin pitkälle juuri tällaisia etnisiä, kielelliseen identiteettiin liittyviä vastakkainasetteluja. Suomessa tämä ongelma on pystytty ratkaisemaan. Toivon, että ed. Aittoniemi osaa antaa sille myöskin sille kuuluvan arvon.

Ed. Kallis: Arvoisa herra puhemies! En tiedä, mistä ed. Aittoniemi on saanut sellaisen käsityksen, että Suomen PN:n valtuuskunnan jäsenten kielitaidolle nauretaan. Ed. Aittoniemi, tuo ei pidä alkuunkaan paikkaansa. Valtuuskuntaan kuuluu yli 20 jäsentä. Sanoisin, että muissa Pohjoismaissa ihaillaan suomalaisten hyvää ruotsin kielen taitoa. Itsekin olen ihmetellyt, miten hyvin Suomen valtuuskunnan jäsenet puhuvat ruotsia. Tämä on, ed. Aittoniemi, myötävaihtanut siihen, että suhteet ovat olleet erittäin hyvät ruotsalaisiin, norjalaisiin ja tanskalaisiin.

Edellisessä puheenvuorossa mainitsin, että ruotsalainen edustaja, ruotsalainen jäsen, oli ensimmäinen allekirjoittaja aloitteessa, joka johtaa siihen, että suomen kieli saa Ruotsissa vähemmistökielen statuksen. Siis ruotsalaiset ajavat sitä meidän puolestamme; me olemme tietenkin siinä mukana. Ei missään nimessä voi sanoa, että ruotsalaiset hyötyisivät meidän kustannuksellamme tai että meille naurettaisiin. Päinvastoin yhdessä ajetaan myöskin Suomen kannalta tärkeitä ja hyviä asioita.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Eduskunta on omituinen paikka, kun täällä kuullaan väärin tai tahallisesti pannaan toisen suuhun, mitä sattuu. Minä en ole puhunut sanaakaan

Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan kielitaidosta, en taatusti, kun katsotte pöytäkirjasta. Minä puhuin aivan eri asiasta.

Mutta kun ed. Kiljunen äsken yritti syyttää, se oli hänen huonoimpia puheenvuorojaan. Hän on loistava puhuja ja älykäs ihminen, mutta tämä hänen esityksensä ei nyt mennyt ihan nappiin.

Minä totean ensinnäkin sen, että kun Suomessa on ruotsalainen vähemmistö, sitä pitää kunnioittaa ja sen aseman pitää olla puoli millii parempi kuin peruskansalla, koska muuten he ilman muuta tuntevat itsensä syrjityiksi. Heitä täytyy pitää kuin kukkaa kämmenellä ja kaikkia muitakin vähemmistöjä Suomessa. Siitä ei ole kysymys.

Mutta se, että meillä on muutama prosentti suomenruotsalaisia, ei edellytä sitä, että meillä jokaisen tarvitsisi oppia ruotsin kieli ja että kouluisten pitäisi pakolla vääntää itku kurkussa vuodesta toiseen sitä kieltä päähänsä, koska sillä ei ole mitään kansainvälistä merkitystä, vaan näin tehdään pelkästään sen takia, että saadaan sanoa, että me olemme näin hienoja ihmisiä. Tämä tästä asiasta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

8) Lakialoite laiksi talvirenkaiden käyttämisestä

Lähetekeskustelu

Lakialoite 9/1998 vp (Markku Pohjola /sd ym.)

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s :
Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin liikennevaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. M. P o h j o l a : Arvoisa puhemies! Ulkomaalaisille henkilöautoille on talvisin sattunut kelin liukkauden takia ja talvirenkaiden puutteesta johtuen useita kuolonkolareita. Tämä lakialoitteeni koskee juuri näitä tilanteita. Aloitteessa ehdotetaan säädettäväksi laki, joka säätäisi talvirengaspakosta. Tällä lailla kumottaisiin nykyisin voimassa oleva käytäntö, jossa ulkomailta tulevat ja siellä rekisteröidyt autot eivät ole velvollisia käyttämään talvirenkaita joului-, tammi- ja helmikuun aikana.

Nyt täytyy heti todeta, että suurin osa tänne tulevista autoilevista talvituristeista on Venäjän

federaation kansalaisia. Venäjän federaatiossa liikennekulttuuri on toisenlainen kuin täällä Suomessa, ja haluan heti tässä painokkaasti todeta, että ei ole tarkoitus puuttua Venäjän sisäisiin asioihin tai heidän liikennekulttuuriinsa, vaikkakin henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että ottaen huomioon Venäjän vaikean talven talvirenkaiden käyttö olisi varmasti myös Venäjän etujen mukaista. Onhan Nokiakin ilmoittanut tulevansa rakentamaan rengastehtaan Venäjälle.

Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa on kysymys ennen kaikkea autoilun teknisistä puitteista, talvirengaspakosta samoin perustein kuin Suomen kansalaisilla, eli voidaan katsoa, että tavallaan yhdenvertaisuus toteutuisi sekä suomalaisten että ulkomaalaisten välillä. Tätä ei missään tapauksessa ole tarkoitettu syrjiväksi lainsäädännöksi, vaan se koskisi yleisesti kaikkia ulkomaalaisia, joten toivon, että liikennevaliokunta voisi suhtautua tähän vakavasti. Uskon, että jos tämä lakialoite toteutettaisiin, sillä voitaisiin estää useita kuolemaan muutoin johtavia kolareita. Näkisin, että raja-asemilla olisi pieni vaiva järjestää asianmukainen renkaitten vaihto, joka kuuluisi tehokkaaseen moderniin, nykyaiseen palveluun.

Ed. P e l t o m o : Herra puhemies! Enin osa Suomeen saapuvista autoturisteista tulee juuri Venäjän federaatiosta. Venäläisten maahamme jättämä valuuttamäärä on mittava ja tervetullut. Myös ammattiliikenne idän suunnasta on kasvanut roimasti. Venäläisautoiluun liittyy kuitenkin eräitä varjopuolia, koska maamme liikennekulttuuri ja -määräykset eroavat venäläisestä käytännöstä. Liikennekulttuuriin on miltei mahdollonta puuttua, mutta asioiden teknisiin puoliin hyvinkin, ja kaikkein kiireellisissä asioissa olisikin talvirengaspakko, kuten ed. Markku Pohjolan lakialoitteessa todetaan. Talvirengaspakkoa ei voida pitää syrjivänä eikä muutoinkaan kohtuuttomana, sillä normeja sovelletaan myös oman maan kansalaisiin. Velvoitteen muotoilussa tulee muistaa, että määräykset saatetaan koskemaan kaikkia ulkomaalaisia.

Raja-asemien kehittyessä kaiken aikaa joustavammiksi olisi nyt korkea aika paneutua tähän liikenneturvallisuuden kannalta tärkeään asiaan. Mielestäni asia on niin tärkeä, että hallituksen pitäisi ryhtyä toimenpiteisiin siten, että ensi syksyn lumilla jo talvirengaspakko koskee kaikkia Suomen teillä liikkuvia ajoneuvoja, myös ulkomaalaisia.

Arvoisa puhemies! Olen itse tehnyt toivomusaloitteen talvirengaspakosta tämän vuoden helmikuussa, joten tässä yhteydessä kannatan lämpimästi ed. Markku Pohjolan lakialoitetta.

Ed. T i u s a n e n : Herra puhemies! Todella tästä asiasta on paljon keskusteltu vuoden aikana, ja eduskunnassa on tehty useitakin kirjallisia kysymyksiä tästä asiasta. Omaani tuli vastauksena ministeriöstä sen tyyppinen kommentti, että sinänsä talvirengaskaiden puuttuminen olisi erityinen ongelma. On selvää tietysti, arvoisa puhemies, että onnettomuuksissa on paljon muitakin osatekijöitä, kulttuurikysymykset niin kuin täällä tuli esille ed. M. Pohjolan puheenvuorossa jne. Mutta kyllä talvirengaspakko kaikille tämän maan teillä liikkuville autoille, silloin kun se on kelien kannalta välttämätöntä, on ihan perusteltu. Siinä mielessä tämä lakialoite on hyvä, ajan-kohtainen ja tarpeellinen.

E18 on myös sillä tavalla ongelmallinen liikenneväylä, että sen kautta kuljetetaan lännestä itään näitä Venäjälle myytäväksi vietäviä autoja, ja niissä on kesärenkaat. Onko tästä nyt kaksi viikkoa, kun juuri kesärenkain varustetun henkilöauton ja suomalaisen kuorma-auton yhteentörmäyksessä menehtyi ihminen, ja henkilöauto oli siis todella näitä läpikulkuautoja ja varustettu kesärenkailla. Erittäin tarpeellinen aloite.

Ed. H o l o p a i n e n : Herra puhemies! Minäkin totean, että ed. Markku Pohjolan lakialoite on erittäin hyvä ja kannatettava. Talvirengaspakko myös ulkomaalaisille on erittäin perusteltu, ja pidänkin varsin ihmeellisenä sitä, ettei tällaista lainsäädäntöä vielä ole olemassa. Ei ole kovinkaan tasa-arvoista se, että suomalaisissa autoissa pitää olla talvirenkaat mutta ei ulkomaalaisissa. Tämä lakialoite toteutuessaan tuo tasa-arvoa.

Totean myös, kuten ed. Pohjola lakialoitteensa perusteluissa, että ei ole kovinkaan helppoa takertua liikennekulttuuriin ulkomaalaisten osalta, mutta sen sijaan autojen teknillisiin ominaisuuksiin on. Suomalaisessa liikenteessä on yhä enemmän huonokuntoisia autoja, jotka lähinnä ovat Venäjän puolelta. Sen takia ei pelkääntään talvirengaspakon tarkastelu vaan muutoinkin autojen kuntoon liittyvä tarkastelu on paikallaan.

Arvoisa puhemies! Toteankin, että maassa maan tavalla ja niin myös tässä talvirengasjutussa.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa herra puhemies! Itsekin tein tästä toivomusaloitteen. Ajattelin sillä tavalla, että hallitus muuttaisi asetusta siten, että sama toteutuisi kuin ed. M. Pohjolan lakialoitteessa ehdotetaan. Lakialoitteessa on perusteeksi lähes yksinomaan todettu venäläiset, mikä on suuri ongelma tässä. Kieltämättä kun itärajalla liikkuu, siellä hyvin paljon liikkuu venäläisiä autoja ja siellä on huonokuntoisuutta ja huonoja renkaita. Mutta jos ajatellaan sitten muualta tulevia autoilijoita, niin luulen, että he ovat paljon suurempi riski, koska he eivät ole oppineet ajamaan liukkailla teillä. Venäjällähän ajetaan nimittäin tosi huonoissa olosuhteissa ja he ovat oppineet sutirenkailla ajamaan koko ikänsä, koska siellä ei hyvin paljon ole kunnon renkaita varojen puutteessa ollut saatavana. Venäjällehen kelpaavat Suomesta kohtuullisen ajatut renkaat, missä ei paljon kulutuspinnaa ole.

Mutta toisen ongelman tietysti muodostaa se, miten sitten menetellään, jos keskisestä Euroopasta tullaan Suomeen autolautoilla tai millä tullaankin. Siellähän taas nastarenkaat on ilmeisesti lailla kielletty, niin ettei nastarenkailla saa sulilla teillä ajella. Ne ovat aika tuntematon käsite monessa maassa.

Siinä mielessä tämä hommeli pitää sovittaa yhteen joka tapauksessa niin, että kelin pitää ratkaista. Eihän se ratkaise, mistä maasta auto on kotoisin tai mikä kuski on ajamassa, vaan samanlaisissa olosuhteissa jäisillä teillä pitää olla samat normitukset. Siinä tapauksessa jonkin näköinen vaihtopuoli pitää rajoilla olla, että kun Italiasta tulee auto Suomeen — en tiedä, minkä tyyppinen vuokrausjärjestelmä, uusi palvelumuoto — pykätään Fiatin talvirenkaat alle, ja kun se lähtee takaisin kotiin, se saa omat renkaat takaisin tai ottaa toiselta huoltoasemalta. Jokin tällainen järjestelmä pitäisi olla, muuten tämä johtaa kohtuuttomuuteen: Jos tulee käymään täällä viikon keikalla, joutuu ostamaan talvirenkaat, eikä niillä sen jälkeen enää olekaan käyttöä. Siinä mielessä tässä on ongelmia.

Kannatan lämpimästi tätä ajatusta. Mutta jos ei tässä muodossa, kuin ed. Markku Pohjola esittää, niin muuten hallitus pohtisi tarkkaan tilanteen ja toisi lakiesityksen, jossa olisi kaikki nämä seikat huomioitu.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Törnqvist.

Ed. Hellberg: Arvoisa rouva puhemies! Minusta ed. Markku Pohjolan lakialoite on erittäin tarpeellinen. Kun olen itse kotoisin itäiseltä Uudeltamaalta, minkä läpi oikeastaan kaikki varsinkin Pietarin seudulta tulevat ja sinne menevät venäläiset ajavat, niin se herättää kyllä paikallisten asukkaiden keskuudessa aikamoista turvattomuutta, kun tiellä liikkuu.

Tässähän on se ongelma, että tästä asiasta on tehty erilaisia kyselyjä ja aloitteitakin ilmeisesti aikaisemmin, mutta toistaiseksi ainakaan ei ole mitään konkreettista korjausta asiaan saatu. Vaikka liikenneministeriö on aika paljon asiaa ilmeisesti selvittänyt, ongelma on se, että Suomi on ainoa maa maailmassa, missä on käytössä talvirengaspakko. Sen takia niin sanotun Wienin sopimuksen kansainvälisen liikenteen oikeuksia koskevan periaatteen johdosta ulkomailla rekisteröidyt henkilö- ja pakettiautot on vapautettu talvirenkaiden käyttövelvollisuudesta Suomessa. Tämä tietysti on se ongelma, että talvirenkaita ei ole saatu esimerkiksi venäläisiin autoihin.

Suurin ongelma mielestäni on kyllä täydellisen ero liikennekulttuurien välillä. Kun liikennöi tiellä itään päin, on aivan sama, minkälaisilla autoilla venäläiset tulevat vastaan, kyllä on syytä varoa. Tämä on se ongelma. Me emme varmaan tähän liikennekulttuuriin voi puuttua, mutta teknisellä tasolla pitäisi kyllä ehdottomasti saada jonkinlainen korjaus aikaiseksi. Kyllä se ainakin jossain määrin tilannetta varmasti parantaisi.

Toivon kuitenkin, että jonkinlainen ratkaisu asiaan saataisiin, koska jatkuvasti sattuu varsinkin läheltä piti -tapauksia vaikka kuinka paljon. Tietysti pahoja onnettomuuksia sattuu ja ihmishenkiä menetetään liian paljon Helsingistä itään menevällä tiellä sen takia, että on huonokuntoisia autoja. Pääasiallinen syy valitettavasti on liikennekulttuurien todella suuri ero.

Toivoisin tosiaan, että hallitus nyt vakavasti paneutuisi asiaan ja pyrkisi edelleen saamaan sellaisen ratkaisun aikaiseksi, joka voisi edesauttaa sitä, että liikenneolosuhteet Helsingistä itään päin menevällä E18-tielläkin paranisivat.

Ed. Hurskainen: Arvoisa puhemies! Kesärenkaiden käyttö on todella suuri ongelma tällä hetkellä Etelä-Karjalassa ja Kymessä myös. Kannatan lämpimästi ed. M. Pohjolan aloitetta.

Lisäksi toivoisin, kun lakialoitetta käsitellään valiokunnassa, että siellä harkittaisiin talvirengaspakkoa myös maahantuontiin liittyvissä siirroissa, koska esimerkiksi juuri välillä Helsingistä Kotkaan on aivan valtava määrä pieniä autoja,

eivät kaikki niin pieniäkään, jotka ovat kesärenkailla liikkeellä eli niitä siirretään myytäväksi länneistä itään, niin kuin ed. Tiisanen sanoi. Ongelmat liikenteessä olen joutunut jopa henkilökohtaisesti kokemaan, koska lähes joka viikonloppu ajan itse kyseistä reittiä Imatralle. Viime maanantaina vieraillessani Kotkassa ongelma otettiin monessa yhteydessä esille. Toivoisin, että tähän asiaan kiinnitettäisiin huomiota lakialoitetta käsiteltäessä.

Ed. Kuosmanen: Arvoisa rouva puhemies! Ed. M. Pohjola on tehnyt todella hyvän lakialoitteen talvirengasasiasta, mutta niin kuin ed. Hellberg mainitsi, kansainväliset sopimukset kieltävät, että jokin maa voisi päättää kansallisella tasolla, että esimerkiksi Suomessa täytyisi liikkua talvella autojen talvirenkailla. Niinpä esitänkin, että Suomen ja Venäjän liikenneministeriöt sopisivat asian keskenään eli voitaisiin hoitaa sopimusteitse talvirengaspakko.

Näkinsin, että jos asiassa mentäisiin pienin askelin eteenpäin, niin yksi olisi, että rajanylityspaikoille laitettaisiin autoilijoille informaatiopiste, missä kerrottaisiin, minkälainen liikennekulttuuri ja lainsäädäntö meillä Suomessa on. Sillä tavalla autoilija saisi heti tiedon, kuinka liikenteessä pitää käyttäytyä ja minkälainen kunto autoilta vaaditaan. Jokainen meistä kansanedustajista tietää, että venäläiset autot ovat erittäin heikkokuntoisia teknisesti. Ennen kaikkea rengasongelmat ovat olleet julkisuudessa ja ikäviä onnettomuuksia ja pahoja kuolonkolareita on aiheutunut paljon.

Nimenomaan Helsinki — Vaalimaa-väli ja etenkin Hamina — Vaalimaa-väli on erittäin hengenvaarallinen. Sinne pitäisi ehdottoman nopeasti saada tienparannuksia niin, että esimerkiksi rakennettaisiin ryömimiskaistat Haminan ja Vaalimaan välille. Moottoritieasiahahan tulee nyt kuntoon niiltä osin, että Porvoo — Loviisaväli rakennetaan yksityistierahoituksella ja sillä tavalla pysytään aikataulussa, niin että Turusta Haminaan päästään moottoritietä pitkin 2008 mennessä. Nämä tietysti omalta osaltaan parantavat liikenneturvallisuutta.

Mutta kuitenkin tämä lakialoite meidän täytyy täällä eduskunnassa ottaa erittäin vakavasti ja viedä hyvässä yhteistyössä eteenpäin.

Ed. Rehn: Arvoisa puhemies! Ed. M. Pohjola on puuttunut todella tärkeään asiaan. Ulkomaisissa autoissa on luonnollisesti monen ikäisiä ja monen kuntoisia, ja Suomen talviolosuhteissa

renkaiden tyyppi ja kunto ovat yksi ratkaiseva seikka. Hyvin iäkkäiltä autoilta tulisi rajalla voida vaatia jopa jarrujen testaus, niin paljon on jarruviallisia autoja liikenteessä ja niiden takia on myös tapahtunut onnettomuuksia.

Autokouluun emme voi naapureitamme pistää, mutta sen sijaan auton kunnon voimme kyllä tarkistaa, ja vähintään edellyttäisi, että jarrut ja renkaat ovat kunnossa.

Ed. Laakso: Rouva puhemies! Olen itse tehnyt samasta asiasta aloitteen ja siksi tietenkin kannatan myös ed. M. Pohjolan tekemää aloitetta.

Ongelmahan on se, että liikenneministeriö on ilmoittanut ryhtyvänsä toimenpiteisiin niiden autojen osalta, jotka on rekisteröityjä Venäjällä, jotta näiden autojen osalta voitaisiin ottaa käyttöön talvirenkaiden käyttöpakko. Ongelma on kuitenkin laajempi. Nimittäin Suomen kautta Venäjälle viedään tavattoman paljon autoja, joita vielä ei ole rekisteröity Venäjällä. Näissä autoissa, jotka tulevat pääsääntöisesti EU-maista, ei ole talvirengaspakkoa. Sen takia on mielestäni myönteistä se, että ed. Pohjola esittää, että talvirengaspakkoa ei otettaisi käyttöön vain Venäjällä rekisteröidyissä, vaan ylipäänsä kaikissa ajoneuvoissa.

Ongelma, ed. Pohjola, on kuitenkin 1 §:ssä oleva maininta, että talvirenkaita ei tarvitse käyttää auton maahantuonnin yhteydessä, maahantuontiin liittyvissä tilapäisissä siirroissa. Voidaanko tämä tulkita niin, että kun on kysymys esimerkiksi Turusta Suomen eteläosan lävitse tapahtuvasta väliaikaisesta siirrosta, ei talvirengaspakkoa tarvitsisi noudattaa? Oma aloitteeni lähete siitä, että kaikissa tapauksissa EU-maista tai EU-maiden ulkopuolelta tulevissa autoissa olisi talvirengaspakko silloin, kun Suomessakin on käytössä talvirengaspakko.

Ed. Laitinen: Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin monta kertaa on todettu, aloite on varsin aiheellinen ja aiheesta on keskustelua monella tapaa tässäkin talossa käyty. Tässä keskustelussa ovat erityisesti Kymen läänin edustajat olleet hyvin aktiivisia, mikä on hyvin positiivinen asia ja antaa käsityksen siitä, että erityisesti tuolla alueella kysymys on varsin problemaattinen. Näinhän tietenkin on, mutta toisaalta meidän täytyy muistaa se, että liikenne Venäjältä myös sisämaahan päin on kasvanut tavattoman paljon ja näin ollen tämä on ihan valtakunnallisesti sellainen ongelma, johon on hyvä puuttua.

Ed. Kuosmanen on tietenkin siinä oikeassa, että tietyt kansainväliset sopimukset ovat olemassa ja ne rajoittavat toimintaa. Erinomainen asia olisi tietenkin se, että päästäisiin Suomen ja Venäjän liikenneministeriöitten välillä sellaiseen ratkaisuun, mitä ed. Kuosmanen esitti. Näissä olosuhteissa näyttää vain siltä, että kovin vaikeaa on päästä ratkaisuun eri valtioiden välillä tällaisista asioista, kun suuremmistakaan probleemeista ei tänä päivänä valitettavasti sopimusta löydy.

Toivon myös, että tämä aloite saisi arvolleen kuuluvan vastaanoton siten, että se hyvin vakavasti käsiteltäisiin ja se saisi positiivisen tuloksen.

Mitä ed. Laakso totesi, on tietenkin totta, ja siinä yhteydessä, kun lakialoitetta käsitellään, myös tuo kysymys tulisi selvittää.

Ed. Kekkonen: Arvoisa rouva puhemies! On aivan totta, että tämä pulma on paitsi kaakkois-suomalainen myös valtakunnallinen, liikenne on laventunut niin suureksi. Mutta se, että tämä problemaattisin kalusto ylipäänsä kulkee Kaakkois-Suomen läpi, tietysti provosoi meitä itse kutakin asiaan puuttumaan.

Itse provosoiduin tähän puheenvuoroon ed. Kuosmanen puheenvuoron takia, kun hän esitti informaation lisäämistä, miten missäkin maassa liikenteen pitäisi toimia. Se on erittäin hyvä ja kannatettava ajatus, mutta sen verran realisteja täytyy, ed. Kuosmanen, meidän olla, että kovin kepeällä informaatiolla ei muuteta kulttuurisia kysymyksiä. Kulttuurisella kysymyksellä tarkoitan sitä, että idästä tulevien henkilöiden ajotapa on sen kaltainen, että se ei juurikaan piittaa siitä ajotavasta, siitä ajamisen kulttuurista ja tiellä liikkumisen kulttuurista, mikä meillä on.

Totta kai tällaisilla teknisillä asioilla, minkä tämä aloite sisällänsä pitää, on varmastikin hyvin tärkeä, monessa tapauksessa ratkaisevakin merkitys. Tällaiseksi merkittäväksi tekijäksi voidaan myös laittaa vaikkapa E18-tien muuttaminen moottoritieksi. Mutta kannattaa realistina pitää mielessä se, että nämä ongelmaliikkujat tulevat tyystin erilaisesta maailmasta, jossa maailmassa se tapa, miten me toimimme, ei ole kovin tunnettu, saatikka suosittu.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Myönnän, että harmittaa vietävästi, kun en itse ole huomannut tehdä kirjallista kysymystä. Menen heti tekemään, kun tämä istunto päättyy, niin asia tulee sillä korjattua.

Ed. Kuosmanen lausuma siitä, että kansainvä-

liset säännökset kieltävät puuttumasta rengaskysymyksiin, ei minun käsitykseni mukaan estä renkaiden kuntoon puuttumasta, mutta tietyt erikoisrenkaat, nastoitukset sun muut tällaiset, ovat tietysti sellaisia, joihin ei voida puuttua. Venäläisissä autoissahan on hyvin huonokuntoisia renkaita, jotka voidaan tietysti määrätä vaihtamaan.

Siinä olisi erinomainen tilaisuus tuonne Vaalimaalle laittaa rengasfirma pystyyn, ja venäläisellä autolla, että pääsee kuormansa kanssa jatkaamaan, ehtona on se, että ostaa uudet renkaat, ihan pistämättömät pinnat alle. Kun muutakin kiusaa tehdään kaikin puolin sillä rajalla, niin sehän olisi suomalaisille aivan loistava valtti tulevina aikoina. Siihen vaan rengaskasat pystyyn ja kaupankäynti. Joka auto palaa takaisin, joka ei osta renkaita. Täytyy tätäkin esittää siinä kirjallisessa kysymyksessä.

Ed. P e h k o n e n : Arvoisa puhemies! Lakialoitteella on hyvä tarkoitus. Siinä mielessä tämä puolustaa erittäin hyvin paikkaansa.

Mutta joissakin maissa on sellainen käytäntö, että autot eivät talvirenkaita käytä mutta sitten niissä on kesärenkaitten lisäksi lumiketjuja tai vastaavia. Kun ne tulevat Suomeenkin, olen nähnyt samoissa autoissa talviolosuhteissa ketjuilla torjuttavan liukkaus- ym. haitat. Toivon, että valiokunta kiinnittäisi huomiota tähän asiaan, voisiko tähän panna vaikka klausuulin, että mikäli ei ole talvirenkaita, tulisi renkaiden olla varustettuina liukuestein, koska tämä ei koske pelkästään idästä tulevia, vaan Keski-Euroopasta voi tulla sellaisia autoja, joissa on kesärenkaat, nelivedot. Niissä ovat ketjut paikallaan juuri tietyissä olosuhteissa.

Ed. V ä h ä n ä k k i : Arvoisa puhemies! On tuotu esiin nimenomaan Vaalimaan kautta idästä tuleva ja sinne menevä liikenne. Totta kai, koska Vaalimaa on eniten kumipyöräliikennettä välittävä raja-asema, paksuimmillaan ja voimakkaimmillaan virta on Vaalimaan ja Haminan välillä, ja sitten se alkaa jo hajaantua ympäri Suomea ja todella myös Sisä-Suomeen, jopa Pohjois-Suomeen asti. Toivottavaa olisi, että vaikka yleensä lakialoitteita ei oteta vakavasti — jopa paperille on pantu ohjeita, että pitäisi olla yli sata allekirjoittajaa — tämä otettaisiin asianomaisessa valiokunnassa vakavasti.

Sitä paitsi olen myös sitä mieltä, että on turha osoitella pelkästään suurinta syntistä eli venäläisiä autoletkoja, vaan kaikkia ulkomaalaisia on

kohdeltava maassa maan tavalla. Olen kuullut paljon puhuttavan, että saksalaiset ja englantilaisetkin käyvät hiihtoretkillä, tulevat kesärenkaila autoilla Suomeen laivoilla.

Olin vielä tuonut ed. Aittoniemen mahdollisesti laatimaan kirjalliseen kysymykseen erään toivomuksen, jonka esitin taannoiselle ministeri Häkämiehelle, nimittäin sen, että ulkomaisia autoja voitaisiin myös sakottaa tiellä siten, että on myös heti maksettava pikasakko, joka kanneetaan tiellä. Jos ei suoriteta, otetaan kilvet pois. Korkeintaan sallittaisiin poliisiauton edellä ajamisen lähimmän pankin luokse. Jos ei sielläkään heltä maksua, sitten auto jää paikalleen. Häkämies totesi, että tämä edellyttäisi suurta remonttia, ja siihen hän ei tuntunut olevan halukas sakkomääräyksen menemään.

Ed. L a p i o l a h t i : Arvoisa rouva puhemies! Ed. M. Pohjolan nyt tekemä lakialoite on todella hyvä, ja olen itsekkin sitä kannattamassa. Keskustelun aikana kuitenkin on tullut hyvin paljon sellaisia seikkoja esiin, että valiokuntakäsittelyssä on varmaan hyvin suurella huolella asiaa tarkasteltava.

Muun muassa ed. Laakso toi laajentamiskemeyksiä esiin. Itsellänikin on tiedossa se, että muun muassa tänne automatkailevat eurooppalaiset eivät lainkaan tiedä, minkälaiset sääolosuhteet Suomessa ovat. Siksi onkin hyvä, että informaatiota lisätään ja Autoliiton tai jonkin muun organisaation kautta tietoutta suomalaisista keliolosuhteista välitetään eurooppalaisille autoilijoille.

Ajankohta, joka on määritelty — joului- ja helmikuun aika — tietysti tuntuu lyhyeltä ja ehkä sitä onkin, kun suomalaiset keliolosuhteet saattavat lokakuusta aina huhtikuuhun saakka olla varsin ongelmalliset. Varsinkin eurooppalaisia autoilijoita ajatellen toivoisi, että valiokunta miettisi, miten talvirengaspakkoon kokonaisuudessaan tulevaisuudessa suhtaudutaan.

Ed. T i u s a n e n : Rouva puhemies! Aivan oikein on todettu, että kysymyksessä ei ole vain kaakkoisen Suomen ongelma vaan ongelma, joka koskee myös muuta Suomea. Ennen muuta se on kuitenkin kaakkoisen Suomen asia. Kun turvallisuudesta puhumme, samalla on syytä tietysti todeta, että E18:aa ollaan varsin monella tavalla kehittämässä tällä hetkellä. Se, mikä uupuu, on Haminan — Vaalimaan väli ja siellä ohituskaistat. Koskenkylä — Loviisa-moottori-

liikennetiehanke etenee, moottoritietasolle pyritään Porvoo — Koskenkylä-väli nostamaan, Pyhtäällä tehdään merkittävää ohituskaistojen rakentamista. Tilanne kehittyy. Mutta liikenne tulee kehittymään niin paljon, että myöskään moottoritieratkaisu sellaisenaan ei tule itäkumpyröäliikennettä ratkaisemaan, vaan se vaatii kiskot, ja silloin rantaratakysymys nousee tässäkin esille.

Lopuksi haluaisin todeta, että ed. Laakson kommentti lakialoitteeseen on todella tarpeellinen, ja toivon, että valiokunta voisi siihen paneutua. Nimenomaan Suomen kauttakuljetetut henkilöautot ovat olleet ongelma, ja niissä on kesärenkaat kesät talvet.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! Ed. Kuosmanen viittasi voimassa oleviin kansainvälisiin sopimuksiin, jotka hänen mielestään estävät sen, ettei Suomi voisi asettaa talvirenkaille käyttöpakkoa myös ulkomaisessa rekisterissä oleville autoille. Tämä on ollut liikenneministeriön tulkinta. Kun tein oman aloitteeni samasta asiasta, silloin kuitenkin ilmeni, että on mahdollista jättää myös jälkikäteen kansainväliseen sopimukseen ilmoitus, jossa Suomi ilmoittaa, että se poikkeaa kansainvälisen sopimuksen tietyistä pykälistä, ja ilmoittaa myös syyt, miksi näin on välttämätöntä tehdä.

Liikenneministeriössä on arvioitu, että kun tällainen ilmoitus tehdään vain Venäjän rekisterissä olevien autojen osalta, tämä ei aiheuta vastalauseita. Varmasti näin asia on. Mutta kuten jo keskustelussa on tullut esille, tällainen ilmoitus Wienin sopimuksen osalta pitäisi tehdä kaiken kaikkiaan kaikkien ulkomaan rekisterissä olevien autojen osalta ja Suomen pitää edellyttää, että nämä autot liikkeessaan talvikuukausina Suomessa käyttävät talvirenkaita. Meillä on mahdollisuus omin kansallisin toimenpitein toimia myös siten, että kansainväliset sopimukset ikään kuin ylitetään.

Ed. M. P o h j o l a : Arvoisa puhemies! Olin ajatellut kommentoida keskustelua aivan lopuksi, mutta teen sen tässä vaiheessa.

Ensin haluan painottaa sitä, että todellakaan ei ole kysymys esityksestä, joka olisi jotakin maata diskriminoiva. Päinvastoin tämä koskee kaikkia.

Korostan erityisesti sitä, että on pieni vaiva perustaa rajoille tällaisia renkaidenvaihdon tai ketjujen asentamisen palvelupisteitä. Sveitsissä hän käytetään, ed. Pehkonen, esimerkiksi kettin-

kejä, ja varmasti on syytä, että liikennevaliokunta miettii tätä.

Ed. Kuosmaselle totean sen verran, että suhtaudun hiukan epäillen kansainvälisiin sopimuksiin sillä lailla, ettei niistä olisi mahdollista poiketa. Esimerkiksi tällä hetkellä lakivaliokunnassa on hallituksen esitys, joka koskee liikennetutkan paljastavien elektronisten laitteiden käytön kieltämistä Suomen liikenteessä, vaikka se olisi muualla sallittua, ja se on tekninen laite, johon aiomme kuitenkin omalla lainsäädännöllämme puuttua.

Mitä tulee ed. Laakson esitykseen siitä, että talvirenkaita ei tarvitsisi käyttää auton tai sen perävaunun valmistukseen, maahantuontiin, kauppaan, korjaukseen tai katsastukseen liittyvissä tilapäisissä siirroissa, tämä on varmasti seikka, joka on syytä tutkia. Tässä on ajatuksena se, että kohtelu olisi mahdollisimman yhdenvertainen suomalaisten autojen vastaavanlaisissa tapauksissa. Mutta sitä voidaan kautta linjan tarkistaa.

Ed. L a i t i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Pehkonen nosti esille ketjujen käytön. En ymmärtänyt sitä sillä tavalla, että sitä pitäisi lisätä. Jonkin verran ketjuja käytetään. Pitäisi pyrkiä siihen, että itse asiassa ketjujen käyttöä liikenteessä voimakkaasti jopa rajoitettaisiin nykyisestäään. Jos en väärin muista, EU:n alueelle on tulossa renkaitten käytön määräyksiä, jotka lähtevät siitä, että EU:n alueella muun muassa talvella ajoneuvossa täytyy olla renkaat, joissa on 4 millimetriä syvät urat. Tämä määräys on tulossa muistaakseni hyvin lähiaikoina voimaan. Jos näin on, niin kuin muistan, olisi tietenkin toivottavaa ja suotavaa, että sama määräys ja ohje ulotettaisiin myös EU:n ulkopuolelta tuleviin ajoneuvoihin. Silloin tilanne huomattavasti jo nykyisestäään tietenkin paranisi.

Pikasakon käyttö, jonka ed. Vähänäkki nosti esille, voisi olla yksi tapa puuttua tähän kysymykseen ylipäätään silloin, kun ajoneuvossa on sellaisia puutteita, että liikennöinti sillä on jopa vaarallista. Tämähän on eräissä maissa käytössä, ellen väärin nyt ole ymmärtänyt. Taitaa Venäjällä olla vielä tänä päivänäkin. Ainakin Neuvostoliiton aikana tällainen käytäntö oli. Miksei myös tätä tulisi tässä yhteydessä harkita?

Ed. H e l l b e r g : Arvoisa puhemies! Kyllä hän tämä sen laatuinen ongelma on, että minusta suomalaisten täytyy pyrkiä siihen, että saataisiin jonkinlainen erillissopimus taikka sellainen tilan-

ne aikaan, että Wienin sopimuksesta jollakin lailla voi irtaantua, koska jotenkin tämä asia täytyy järjestykseen saada. Ongelma tässä tosiaan on; uusia autoja siirrellään kesäenkaissa, joskin kesärenkaat varmaan aivan uusina vastaavat talvirenkaita; ajokulttuuri tässä on suurin ongelma. Tästä suomalaiset voisivat varmaan kehittää sellaisen lähialueyhteistyömuodon, että järjestävät autokoulukoulutusta uuteen uskoon lähialueilla. Luulen, että siitäkin voisi olla erittäin suuri hyöty, koska sillä lailla varmaan ajokulttuuri jossakin määrin paranisi rajaseudulla ja se auttaisi myös turvallisuuteen meidän teilläämme.

Mutta se, että me olemme jääneet siihen asemaan, että ulkomaalaiset tahot voivat meidän ajoturvallisuuttamme uhata näin pahasti kuin nyt tuntuu käyvän talvisaikaan, on minusta todella huono tilanne. Meidän täytyy lähteä siitä, että me olemme ilmeisesti maailman pohjoisin autoistunut maa ja tältä pohjalta täytyy lähteä liikkeelle, katsoa asiaa myös tältä pohjalta, jolloin voimme erillissäntöjä meille asettaa.

Ed. K a n k a n n i e m i : Arvoisa puhemies! Lakialoite on varmasti syntynyt todellisesta tarpeesta liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Siksi se ansaitsee pitkähkön keskustelun. Valitettavasti liikennevaliokunta ei tätä ehkä käsitteilyyn ota. Toivottavasti kuitenkin ottaisi, vaikka asia onkin edustaja-aloitteen pohjalta nyt käsitelyssä ja esillä.

Ulkomaalaisten kohtelusta ja Wienin sopimuksesta arvelisin, että tässäkin kuitenkin on niin, että kunhan ei kohdella oman maan kansalaisia hellemmmin kuin muiden kansalaisia eikä toisaalta aseteta eri maitten kansalaisia ja autoilijoita eri asemaan keskenään, tällainen on mahdollista säätää tässä muodossa kuin lakialoitteessa on eli sama on suomalaisilla kuin venäläisillä, saksalaisilla ym. Ketään ei sorreta eikä ketään suosita. Tältä pohjalta tämä järkevästi pitää tehdä, kun meidän olosuhteemme ovat tällaiset kuin ovat.

Nyt on valiokunnassa ilmennyt, että ainakin venäläisiltä sakot pystytään aika hyvin perimään sen tähden, että uutta viisumia Suomeen ei saa, jos sakkoja on maksamatta. Kun he ovat sellaisia, jotka täällä käyvät jatkuvasti, he tarvitsevat viisumin uusimisen silloin tällöin, ja silloin myös sakot saadaan perityiksi.

Mikä lakialoitteessa nyt erityisesti kiinnittää huomiota, on joulukuu — tammikuu-aika. Kun esimerkiksi venäläisiä autoja liikkuu myös keskellä Suomea ja Pohjois-Suomeen asti, ei vain

kaakkoisessa Suomessa, tämä aika on tietysti tässä suhteessa liian lyhyt. Sitä tulisi harkita, että marraskuun mustan jään aika ja vielä maaliskuu voisivat olla mukana liikenneturvallisuussyistä. Keski-Suomi ja Pohjois-Suomi ainakin ovat lumipeitteessä pitkälle vielä aprillipäivän yli.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Kaikkein helpoin tapa torjua uusi asia on sanoa, että jotkin muut asiat kieltävät, tässä tapauksessa muka kansainväliset sopimukset kieltävät tällaisen. Siinä tapauksessa pitäisi heti suhtautuminen muuttua. Mehän muutamme näitä sopimuksia; mehän pyrimme saamaan erivapauksia niihin, koska kysymys on järkevästi ihmisten puolustamisesta. Ei voi olla sellaisia sopimuksia, joita ei voisi muuttaa. Jos voidaan osoittaa selkeästi se, jotta tästä on sivullisille haittaa, niille jotka ajavat autoa, kaikille ihmisille haittaa, siinä tapauksessa sopimus, jos se on niin huono, ei voi olla oikeudenmukainen. Uskon, että kun on looginen, järkevä, perustelu, voidaan asia myös viedä läpi, onpa se missä maassa hyvänsä, vaikka Wienissä, tehty sopimus. Kyllä minä olen sitä mieltä, että tätä pitäisi pontevasti eduskunnassa viedä eteenpäin, ja jos niitä karikoita täällä löytyy, karikot mennään yli tai kierretään sitten.

Ed. L a k s o : Rouva puhemies! Mielestäni meidän pitäisi tämän keskustelun pohjalta ryhtyä joihinkin erityistoimiin ja asettaa tavoitteeksi se, että me ajamme tämän talvirenkaiden käyttöpakon lävitse vielä tämän eduskunnan aikana.

Se keskustelu, mitä viimeisten onnettomuuksien yhteydessä käytiin, osoittaa, että myös liikenneministeriössä on tapahtunut tiettyä liikahdamista. Kaikkiin niihin eduskuntakyselyihin, joita on tehty muuten paljon tästä asiasta, aikaisemmin on aina vain vastattu, että kansainväliset sopimukset estävät talvirenkaiden käyttöpakon. Mutta kun liikenneministeriön asiantuntijoilta on kysytty, onko oltu yhteydessä ja keskusteltu esimerkiksi Wienin sopimuksen allekirjoittajamaiden kanssa Suomen kansallisista erityisolosuhteista ja niiden pohjalta liikenneturvallisuuden vaatimuksista, niin ei ole. Sen takia katson, että me voisimme esimerkiksi tämän keskustelun pohjalta tehdä sellaisen vähän isomman esiintymisen, jolla liikenneministeri ja liikenneministeriö joutuisivat ryhtymään toimenpiteisiin. Jos me odotamme liikennevaliokunnan toimintaa tässä yhteydessä, saattaa olla, että mitään ei kuitenkaan tapahdu.

Ehdotan ed. M. Pohjolalle, että kun me kaksi olemme tästä asiasta tehneet lakialoitteen, pohdimme tätä kaksin ja yritämme saada yli 101 allekirjoittajaa sellaiselle aloitteelle, joka myös viedään tässä eduskunnassa vielä lävitse.

Ed. Kuosmanen: Arvoisa rouva puhemies! Itse olen samoilla linjoilla kuin ed. Laakso. Hän käytti hyvän ja rakentavan puheenvuoron. Mielestäni tämä asia pitäisi hoitaa niin, että tämän pitäisi tulla eduskunnalle pikaisesti hallituksen esityksenä.

Jos me haluamme liikenneturvallisuutta parantaa etenkin Kaakkois-Suomessa ja näillä rajanylityspaikoilla, mielestäni sinne täytyisi laittaa kiinteä katsastusmies- ja poliisivalvontapiste eli kaikki ajoneuvot, mitkä tulevat yli rajan, täytyisi tarkastaa, että ne ovat teknisesti ajokunnossa. Sinne ei kovin paljon henkilökuntaa tarvita tällaiseen operaatioon. Sen lisäksi maanteillä pitäisi poliisivalvontaa lisätä, mikä on meidän päätettävissämme oleva asia, eli poliiseille lisää virkoja ja rahaa. Tällä tavalla akuutti tilanne korjattaisiin mahdollisimman nopeasti.

Ei näillä lakialoitteilla asioita hoideta vaan hyvillä ja järkevillä päätöksillä, joita kansakunta on meidät valinnut tekemään eduskuntaan.

Ed. Kankaanmäki: Arvoisa puhemies! Nyt kun tämä aloite tulee liikennevaliokuntaan käsittelyyn, se siellä merkitään saapuneeksi valiokuntaan. Siinä yhteydessä pitäisi nyt valiokunnan jäsenten esittää, että asia otetaan käsittelyyn ja vaikkapa sillä tavalla, että valiokunta pyytää kahden viikon kuluessa liikenneministeriöltä aloitteesta lausunnon, minkä jälkeen asiaa lähdettäisiin itse valiokunnassa käsittelemään.

Ed. Kuosmaselle totean, että kaksi ja puoli tuntia sitten äänestettiin tässä salissa esittämästäni 20 miljoonan markan lisämäärärahasta poliisin toimintamenoihin, jotta poliisivirat olisi voitu täyttää loppuvuoden ajaksi, mutta taisipa ed. Kuosmanenkin äänestää tuota aloitetta vas-

taan, eli teot ja puheet pitäisi saada tässä salissa ojennukseen.

Ed. Vähänäkki: Arvoisa puhemies! Yhdyn ed. Kankaanniemen esitykseen. Toisin sanoen kun valiokunta käsittelee ed. M. Pohjolan ym. aloitetta, se ei sinänsä hyväksyisi sitä, vaan tehtäisiin samalla tavalla kuin lakivaliokunta teki kahden samaa sukupuolta olevan henkilön suhteen virallistamisaloitteessa. Eli valiokunnassa ei hyväksytty ed. Outi Ojalan ym. aloitetta, mutta sen sijaan otettiin asia käsiteltäväksi ja todettiin ponnassa, että eduskunta edellyttää, että mahdollisimman pian asia selvitetään ja hallitus tuo esityksen. Olen aivan varma, vaikka ed. M. Pohjolan ammattitaidolla on aloite tässä tapauksessa rakennettu — en tiedä, miten ed. Laakson laita on — että se tuskin kuitenkaan tulee kelpuutetuksi. Siinä on se vaikeus, mikä alle sadan edustajan allekirjoittamassa aloitteessa tahtoo olla. Toinen tapa olisi tietysti se, että suullisella kyselytunnilla ahdisteltaisiin uutta liikenneministeriä, että hän ottaisi tämän asian vakavasti ja panisi lainvalmistelijat työhön.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään liikennevaliokuntaan.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on huomenna torstaina kello 18, kyselytunti huomenna kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 16.36.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio